Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Lodzer Folksblat | פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 167/1462 | Łódź Środa 18 lipca 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, א' מנחם אב תרפ"ח | Nr. 167/1462

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71.

פּוילישׂ=דייטשע אונטערהאַנדלונגען הויבען זיך אָן אין סעפּטעמבער

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז געקומען קיין וואַרשאַ דער דעלעגאַט פון דער דייטשער רעגירונג ג. מיניסטער הערמערס. ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן שעף פון דער פּוילישער דעלעגאַציע טוואַרדאָווסקי. ס'איז בעשטימט געוואָרען, אַז די פּויליש דייטשע אונטערהאַנדלונגען זאָלען זיך אָנהויבען אין סעפּטעמבער. גלייכצייטיג וועלען צוטרעטען צו דער אַרבייט אויך אַלע קאָמיסיעס.

וואַרשאָ, 17. (א. וו.) היינט איז אָנגעקומען קיין וואַרשאָ מיט'ן פריהמאָרגען-ציג דער פּרעזעס פון דער דייטשער דעלעגאַציע צו פיהרען מיט פּוילען האַנדעלס אונטערהאַנדלונגען, ד"ר הערמעס.

פאַרמיטאָג נאָך איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענטרעף פון איהם מיט'ן פּרעזעס פון דער פּוילישער דעלעגאַציע, ד"ר טוואַרדאָווסקי.

אין משך פון די נאָהענטסטע טעג וועלען צווישען די ביידע דעלעגאַציעס געפיהרט ווערען אונטערהאַנדלונגען, וואָס וועלען טראָגען דעם כאַראַקטער פון אַ פאָר-פאַרשטענדיגונג, און דערנאָך ערשט וועט פעסטגעשטעלט ווערען דער טערמין פון די אייגענטליכע אונטערהאַנדלונגען.

געעפענט דער צוזאַמענפאָהר פון יודישע אַקטיאָרען.

וואַרשא, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט אין דער פריה האָט זיך געעפענט דער צעהנטער צוזאַמענפאָהר פון יודישען אַרטיסטען-פעראיין.

עס זענען געקומען יודישע אַקטיאָרען פון גאַנצען לאַנד!

געעפענט דעם צוזאַמענפאָהר האָט דער אַקטיאָר נאָזשיק, און אַלס פאָרזיצער איז געוועהלט געוואָרען דער פעראיינס-סעקרעטאַר יובילער.

עס האָבען געהאַלטען בעגריסונגס-רעדעס די ה"ה: זילבערפאַרב, זרובבל, קאַרלינסקי און סעגאַלאָוויטש.

זלמן רייזין האָט אָגב גערעדט וועגען דער וויכטיגקייט צו אונטערשטיצען דעם וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא.

אין נאָמען פון אינערן-מיניסטעריום האָט דעם צוזאַמענפאָהר בעגריסט דער צענזאָר עהרענבערג.

אַ רייה מיטגלידער האָבען געהאַלטען פערשידענע רעדעס וועגען אַקטועלע טעאַטער-פראַגען.

דערנאָך זענען אַלע דעלעגאַטען אַוועק אויפ'ן קבר פון אסתר רחל קאַמינסקאַ.

נישט געפונען נאָך אַמונדסען'ען מיט די חברים.

אָסלאָ, 17 (אַט"ע). מען איז זיך דאָ משער, אַז די גרופּע, וואָס דער אייז-ברעכער „קראַסין" האָט בעמערקט, איז נישט די גרופּע פון אַלעקסאַנדראַ און נישט די אַמונדסען-גרופּע, נאָר זי איז אַן'אָבטיילונג פון איטאַליענער, וועלכע איז אַרויס פון דער שיף „בראַגאַנצאַ", כדי צו געבען הילף דעם רוסישען לופט-פליהער טשוכנאָווסקי. דער נאָרוועגישער דאַמפער האָט זיך נעכטען צוריקגעקעהרט קיין קינגסבעי, נישט געפינענדיג אַמונדסענס שפּורען. דער דאַמפער „האָבבי" וועט בקרוב אַרויסשווימען אין דער ריכטונג פון גרענלאַנד, וואו ער וועט פאָרזעצען די זוכענישען.

אָסלאָ, 17 (אַטע) די אַלע אַרומזוכענישען, כדי צו געפינען אַמונדסענען האָבען נאָך אַלץ נישט געבראַכט צו קיין שום רעזולטאַט. עס איז נאָך אויך נישט אויסגעפונען געוואָרען דער קערפּער פון מאַלגרעמען, וועלכער איז וואַהרשיינליך אַוועקגעטראָגען געוואָרען אויף אַ קריהע אין אַן-אומבעשטימטע ריכטונג.

קיין בערגען איז נעכטען אָנגעקומען די פראַנצויזישע שיף פאַר פּאָלאַר-עקספּעדיציעס „פּורקוואַ פּאַ", וועלכע פאָהרט תיכף אַרויס קיין טראָמסזע און פון דאָרט אויף שפּיצבערג, כדי צו זוכען אַמונדסענען און גילבאָ'ן.

אָסלאָ, 17 (אַטע) לויט ידיעות פון שפּיצבערג, האָט דער דאַמפער „טשיטאַ די מילאַנאַ" בעקומען אַ בעפעהל צו אַרויפנעהמען צו זיך די אָפּגעראַטעוועטע מיטגלידער פון דער „איטאַליאַ"-עקספּעדיציע, און אָפּצושווימען אין איינעם פון די נאָרוועגישע פּאָרטען.

דער געזונד-צושטאַנד פון גענעראַל נאָבילע האָט זיך בעדייטענד פערבעסערט, אָבער ער פערלאָזט נאָך נישט די קאַיוטע.

אויף שפּיצבערג הערשט אַן'אומגינסטיגער וועטער.

איינער פון די פרעסע-פאָרשטעהער, וואָס איז אָנגעקומען קיין קינגסבעי, פערזיכערט, אַז צווישען דער מאַנשאַפט פון „טשיטאַ די מילאַנאַ" הערשט אַ מיספערשטענדניש, וואָס שטאַמט פון דער פראַגע וועגען פעסטשטעלען די אחריות פון דער עקספּעדיציע, און ס'איז קיין פראַגע נישט, אַז דער ענין „איטאַליאַ" פאָדערט אַן'אויפקלערונג, הגם דער רוב בעשולדיגונגען, וואָס ווערט געמאַכט מצד געוויסע קרייזען איז אומבעגרינדעט.

אָסלאָ, 17 (אַטע) דער אָנפיהרער פון דער שיף „פּורקוואַ פּאַ", דער קאַפּיטאַן שאַרקאָ, וועלכער איז אָנגעקומען קיין טראָמסזע איז איבערצייגט, אַז זיין איצטיגער ציל – צו געפונען אַמונדסענען וועט ברענגען צו אַ פּאָזיטיווען רעזולטאַט.

מאַרשאַל פּילסודסקי פאָהרט קיין דרוסגעניק.

וואַרשאָ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). שבת פאָהרט אַרויס דער מאַרשאַל פּילסודסקי קיין דרוסגעניק.

פּרעמיער באַרטעל אַוועקגעפאָהרען.

וואַרשאָ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט אינדערפריה איז דער פּרעמיער באַרטעל אַרויסגעפאָהרען אין אַן'אומבעשטימטער ריכטונג.

אויף דער פראַגע, וואו ער פאָהרט, האָט דער פּרעמיער געענטפערט:

– איך ווייס נאָך אַליין נישט, וואוהין איינגענטליך, ווייל איך האָב וויזעס אין פערשידענע לענדער.

ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, איז ער אַרויסגעפאָהרען היינטער פּאַריז.

פּוילענס תשובה אויף קעלאָג'ס אַנטי-קריגס-פאָרשלאַג.

וואַרשאָ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די פּוילישע רעגירונג האָט איבערגעגעבען דעם אַמעריקאַנישען געזאַנדטען אין פּוילען, סטעטסאָנען איהר ענטפער אויף קעלאָגס נאָטע וועגען אַנ'אַנטי-קריגס-אָפּמאַך.

אין דער פּוילישער תשובה ווערט געזאָגט, אַז פּוילען נעהמט אָן דעם אָפּמאַך און איז איהם גרייט אונטערצושרייבען בתנאי עס זאָלען אָפּגעהיט ווערען: 1) די גרעניצען, 2) די טראַקטאַטען און 3) דער אָפּמאַך פון פעלקער-בונד.

די תשובות פון אירלאַנד און בעלגיען אויף קעלאָגס פאָרשלאַג

לאָנדאָן, 17 (אַטע) די אירלענדישע רעגירונג האָט איבערגעשיקט דעם אַמעריקאַנישען שטאַטס-דעפּאַרטאַמענט אַ תשובה, אַז זי נעהמט אָן קעלאָג'ס פאָרשלאַג מכוח שליסען דעם אַנטי-מלחמה-אָפּמאַך.

בריסעל, 17 (אַטע) דער אויסערן-מיניסטער היימאַנס האָט איבערגעגעבען דעם אַמעריקאַנישען געזאַנדטען אַ נאָטע, וואָס ענטהאַלט דעם ענטפער פון בעלגיען אויף דעם פאָרשלאַג אָנצושליסען זיך אין קעלאָג'ס אַנטי-מלחמה-אָפּמאַך.

די געהיימניש „לעווענשטיין".

בריסעל, 17. (אַטע) דער ענין מיט'ן פערשוואונדענעם באַנקיר לעווענשטיין הערט נישט אויף צו אינטערעסירען אַלע קרייזען און שיכטען פון דער געזעלשאַפט.

לויט ידיעות פון דער צייטונג „סואַר" האָט דער פּאָליציי-קאָמיסאַר אין דונקערט בעקומען אַן-אַנאָנימען בריף פון אַ געוויסער פּאַריזער דאַמע, אין וועלכען עס ווערט פערזיכערט, אַז דער פינאַנסיסט לעווענשטיין האָט פאַר זיין אָפּפליהען פון לאָנדאָן אָנפערטרוי'ט איהר אַ געוויסע שליחות, ווי דהיינו – ער האָט דער דאָזיגער דאַמע איבערגעגעבען אַ בריף מיט דער ביטע, זי זאָל איהם איבערגעבען צו זיין פרוי, אויב מיט איהם וועט פּאַסירען אַן'אומגליק.

דעם אינהאַלט פון דער דאָזיגער דערקלערונג צוזאַמען מיט'ן בריף האָט דער קאָמיסאַר בעאויפטראַגט צו איבערגעבען דעם אויספאָרשונגס-ריכטער, וועלכער האָט, פון זיין זייט געשיקט רופען די פרוי לעווענשטיין, כדי צו מעלדען איהר וועגען דעם.

„סואַר" גיט ביי דער געלעגענהייט איבער פון בעגלויבטע קוועלען, אַז דער בריף ברענגט קיין שום נייעס נישט אַריין אין דער געהיימניש פון דעם באַנקיר לעווענשטיינס נעלם-ווערען.

8-טונג, בלעכער-מייסטער, לאָדז!

היינט, מיטוואָך, דעם 18. יולי, פּינקטליך 6 אַ זייגער, קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד, פּאָלודניאָווא 4

די גרינדונגס=פערזאַמלונג פון בלעכער-מייסטער-צעך אין לאָדז

אין דער אָנוועזענהייט פון אַ פאָרשטעהער פון דער מאַכט.

מיר בעטען אַלע בלעכער-מייסטער צו קומען אונבעדינגט פּינקטליך.

די פערוואַלטונג פון בלעכער=מייסטער=פעראיין
לאָדז, פּיעטריקאָווער 22.

DR. MED.

DONCHIN

ספּעציאַל=אַרצט
פאַר אויגען=קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט
קיין פּוילען

נעמט אָן
מאָנטאַג, דינסטאָג, מיטוואָך
און דאָנערשטאַג
פון 10–1 און פון 4–7 נ.מ.

מאָניושקי 1 (Moniuszki)
טעל. 9-97

לעכער מאַשינאָווע

ווערען אָנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פרייזען

ג. נאַרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

שבועה דאורייתא!

דערמיט מאַך איך עפענטליך בעקאַנט, אַז ר'

עזרא זעליגמאַן, פּעטריקאָווער 114

וועט דאָנערשטאַג, דעם 19/7 ד. י. 11 אַ זייגער פריה שווערען אין דער ווילקער שוהל (זאַכאָדניאַ 56) וועגען דעם סכסוך פון 1000 זל.

מיט אַכטונג יצחק אינזעלשטיין
קאָנסטאַנטינער 29.

533

ערב א רעגירונגס=קריזיס אין ליטע

צוליב מיינונגס=פערשידענהייטען בנוגע פוילען

ר י ג א, 17 (א.ו.) די איינפלוסרייכע ליטווישע צייטונג „יאונאקאס זיניאס“ ברענגט די סענסאציאנעלע ידיעה, וועגען דעם קריזיס, וועלכער דארף פארקומען אין ליטע.

עס זאל האלטען דערביי, אז דער פרעמיער וואלדעמאראס זאל דימיסיאנירען, און אויף זיין ארט זאל קומען דער קריגס-מיניסטער דאוקונטאס.

די צייטונג קאמענטירט דעם קריזיס, אלס א פועל-יוצא פון מיינונגס-פערשידענהייטען צווישען דעם פרעזידענט סמעטאנא און וואלדעמאראס׳ן בנוגע ליטא׳ס פאליטיק אין בעצוג צו פוילען.

די פער׳עקשנ׳טע שטעלונג פון וואלדעמאראס׳ן לגבי פוילען דערקלערט זיך מיט זיין שפעקולירען אויף א מלחמה-אויסברוך צווישען די סאוויעטען און פוילען, מחמת ער האלט, אז א בעוואפענטער קאנפליקט צווישען די דאזיגע צוויי מלוכות איז אומפערמיידליך.

סמעטאנא איז נישט מסכים מיט דער דאזיגער שטעלונג פון זיין פרעמיער, און דאס זאל ברענגען צו א רעגירונגס-קריזיס.

ו י ל נ א, 17 (א. ו.) הגם די ליטווישע רעגירונגס-קרייזען האלטען, אז דער וועג פון א הסכם מיט פוילען טרעפט אן אויף א סך מניעות, מיינט די קאוונער פרעסע, אז עס איז שווער אין דער הינזיכט צו האבען די זיכערהייט אין זיך, ווי עס ווייזען ארויס די רעגירונגס-ספערען, מחמת — נישט אכטענדיג דערויף, וואס די אפיציעלע צייטונגען האבען בשעתו, נאך וואלדעמאראס׳עס צוריקקעהר פון גענף, אנגערופען זיין צוריקקומען מיט דעם נאמען „ריקצוג פון א זיגער“, איז דער פאקט פארט אזא. אז אין דעם פעלקער-בונד גופא איז נישטא קיין שטארקע נטיה צו ליטע, ווי עס ווערט אפיציעל דערקלערט.

ווען מ׳זאל נעהמען דאס אויבענדערמאנטע אין בעטראכט, קאן מען קומען צום אויספיהר, אז ליטע וועט אין א קורצער צייט ארום זיין געצוואונגען צו קומען אויף א פערשטענדיגונגס-וועג מיט פוילען, אויסשליסענדיג דעם ענין-ווילנע.

ציוניסטישע אפאזיציע אין אמעריקא

ארגאניזירט זיך צום ווייטערדיגען קאמף מיט דער לייטונג.

נ י ו - י א ר ק, 17. (יט״א טעלעגראפיש). די ציוניסטישע אפאזיציע אין אמעריקא האט אבגעהאלטען א פערזאמלונג און בעשלאסען ארגאניזירען דעם ווייטערדיגען קאמף מיט דער איצטיגער ציוניסטישער צייטונג.

א טייל פון די פערזאמעלטע האט פארגעשלאגען ארויסצוטרעטען און בילדען א בעזונדערע ארגאניזאציע. ס׳איז אבער בעשלאסען געווארען ווייטער צו בלייבען אין דער ארגאניזאציע. ס׳איז געבילדעט געווארען א קאמיטעט וואס זאל אנפיהרען מיט דער טעטיגקייט. אינ׳ם קאמיטעט זענען א חוץ די פיהרער פון דער אפאזיציע ריכטער יוליאן מעק, שאלד, דע האאז א. אנד. אויך געוועהלט געווארען 2 רעוויזיאניסטען.

1 מיליאן פונט קרעדיט פאר ארץ-ישראל.

ב ע ר ל י ן, (י.ט.א.) איינעגע ציוניסטישע עסקנים, וואס זענען געקומען פון לאנדאן גיבען איבער, אז אין דעם בעריכט פון דער קאמיסיע פאר דער „יודישער אגענץ“ געפינט זיך אויך א פארשלאג, אז באלד ווי עס וועט זיך קאנסטיטואירען די „יודישע אגענץ“ זאל געשאפען ווערען א גרונט-קאפיטאל פון 1 מיליאן פונט ספעציעל צו קרעדיטירען די לאנדווירטשאפט און די אינדוסטריע אין ארץ-ישראל.

Dr. med. H. NADEL

Piotrkowska 17, tel. 68-86

ספעציאליסט פון אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

סוחרים=דעלעגאציע בײַם אינערן-מיניסטער

וועגען די פראיעקטירטע תבואה=רעזערוועז

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) א סוחרים-דעלעגאציע מיט׳ן ג. סענ. ראטענשטרייך בראש האט זיך היינט פארגעשטעלט פאר׳ן אינער׳ן מיניסטער סקלאדקאווסקי. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען, אז אויב די רעגירונג פערנעהמט זיך צו שאפען תבואה-רעזערוועז, דארף עס געטון ווערען אין אויסלאנד, נישט אין לאנד גופא. א חוץ דעם דארפען די זאפאסען געשאפען ווערען מיט׳ן אנטייל פון די אינלענדישע תבואה-סוחרים.

מ״ג. סקלאדקאווסקי האט געענטפערט, אז די פראגע וועגען די רעזערווען וועט זיין אקטועל ערשט אין הערבסט, און זיי וועלען געשאפען ווערען אזוי, אז די סוחרים זאלען נישט בע׳עולה׳ט ווערען.

אנ׳עהנליכע ווענדונג האבען די סוחרים געמאכט אויך צום וויצע - פינאנץ - מיניסטער גראדזענסקי.

ענגלאנד׳ס תשובה צו אמעריקא.

די מאראלישע בעדייטונג פון געגען-מלחמה=אפמאך.

ל א נ ד א ן, 17. (ספ. טעל.) די ענגלישע רעגירונג האט בעשלאסען מיטוואך ארויסצושיקען א נאטע צו די פעראייניגטע שטאטען.

די ענגלישע נאטע וועט געהאלטען ווערען אין א זעהר הארציגען טאן.

זי וועט אנווייזען אויף די אינטערעסען פון ענגלאנד אין עגיפטען, פאלעסטינא און איראק.

דער טעקסט גופא פון קעלאג׳ס אבמאך וועט אין דער דאזיגער נאטע אנגענומען ווערען.

פ א ר י ז, 17 (אט״ע). „פטי פאריזיען“ שרייבט וועגען דעם פראנצויזישען ענטפער אויף קעלאג׳ס נאטע, און שטעלט פעסט, אז דער אנטי-מלחמה-אבמאך האט א גרויסע מאראלישע בעדייטונג.

אויף דעם דאזיגען שטאנדפונקט שטעהט דער רוב פאריזער צייטונגען, וועלכע בעמערקען אגב, אז דער אפמאך האט נישט קיין שום פראקטישע בעדייטונג.

„מאטען“ שרייבט, אז הגם אמעריקא האט נישט ראטיפיצירט דעם ווערסאילער-טראקטאט, האט זי דאך, נאך 10 יאהר אויסגעשטרעקט די האנד צו די גרויסע אייראפעאישע פעלקער, און איצט ברענגט זי מיט איהר וויכטיגע מיטארבייט אין דער הינזיכט פון זעהן אויסמיידען פל׳ערליי נייע סכסוכים.

„עקסצעלסיאר“ בעדויערט, וואס די מאראלישע התחייבות׳ן פונ׳ם אפמאך ענטהאלטען נישט קיין גענויע זאכליכע גאראנטיעס.

סטאלין און ריקאוו

וועגען אויסערליכער און אינערליכער לאגע.

מ א ס ק ו ו ע, 17. (ספ. טעל.) די היינטיגע צייטונגען פערעפענטליכען גרויסע רעדעס פון סטאלינען און ריקאוו׳ן, וועלכע בעהאנדלען די אלגעמיינע לאגע פון דער וועלט, ובפרט די אינערליכע פערהעלטענישען — די פראגע פון אינדוסטריע, אפראוויזאציע וכדומה.

סטאלין האט דערקלעהרט, אז די אמעריקאניש-ענגלישע מיינונגס-פערשידענהייטען ווילען דערפיהרען צו בעוואפענטע סכסוכים, אז די פיינדליכע שפאנונג צווישען דער קאפיטאליסטיש-בורזשואזער וועלט און דעם סאוויעטען-פערבאנד האט זיך אונגעהייער פערשארפט. די רודף-שלום׳דיגקייט פון די אימפעריאליסטישע מלוכות איז נאר א מאסקע, אינטער וועלכער די רעגירונגען גרייטען צו געפעהרליכע אקציעס געגען די סאוויעטען.

ריקאוו האט, ווידער געווענדעט די אויפמערקזאמקייט דערויף, וואס עס האבען זיך פערשארפט די בעציהונגען צווישען די פויערים און דער סאוויעטישער רעגירונג אויפ׳ן גרונד פון דעם תבואות צושטאנד.

ריקאוו האט דערקלעהרט, אז די היי-יעהריגע גערעטעניש אין רוסלאנד וועט זיין אנ׳ערגערע, ווי כען האט גערעכענט, און דעריבער קאן דער קאמף מיט די פויערים אננעהמען זעהר ערנסטען כאראקטער.

ליבויʼשע „תרבות“=שול

אנגענומען דייטש אלס אונטערריכטס-שפראך.

ר י ג א, 17 (ספ. טעל.) די ליבויש גרונד-שול „תרבות“ האט צוזאמענגערופען אנ׳עלטערן-פערזאמלונג מיט׳ן צוועק צו בעהאנדלען דעם בעשלוס פון שולראט וועגען אריבערגעהען פון נייעם שול-יאהר אויף דייטש אנשטאט העברעאיש - אלס אונטערריכטס-שפראך אין דער שול.

אויף דער פערזאמלונג האט דער לייטער פון דער שול אפגעגעבען א בעריכט וועגען מצב פון שול און פון דער סיבה, וואס שטויסט די „תרבות“-שול זיך אפצוזאגען פון עברית און אריבערצוגעהן אויף דייטש אלס אונטערריכטס-שפראך.

די שול, וואס עקזיסטירט שוין אנ׳ערך 8 יאהר און וואס שטעהט אויף א הויכער פעדאגאגישער מדרגה, מוז זיך סוף-כל-סוף אפזאגען פון עברית, מחמת עס פעהלען איהר תלמידים, און די 140 תלמידים קענען נישט דעקען דעם בודזשעט פון דער שול, דען דאס רוב עלטערן זענען נאך עד-היום אונטער דער השפעה פון דער דייטשער קולטור און שיקען זייערע קינדער אין שולען, וואו מען אונטערריכט אויף דייטש: ה׳ נייפעלד האט אויך בעקאנט געמאכט די פערזאמלונג מיט דעם גאנג פון די פערהאנדלונגען, וואס ער האט געפיהרט מיט דער שטאט-פערוואלטונג, ביי וועלכער ער האט געוואלט אויסווירקען, אז די „תרבות“-שול זאל אויפגענומען ווערען אין נעץ פון די שטעטישע שולען, כדי אויף דעם אופן צו קענען בעקומען א יעהרליכע סובסידיע. געגען דעם האבען אבער דורכ׳ן לערער-פערבאנד — פראטעסטירט ביים שטאט-אמט די לייטערס פון די צוויי יודישע ליבוישע שטעטישע גרונד-שולען און די בקשה איז אפגעווארפען געווארען.

נאך לאנגע דעבאטען האט די פערזאמלונג אנגענומען פאלגענדיגע רעזאלוציע: „היות די שטאט-פערוואלטונג האט אויפ׳ן סמך פון די פראטעסטען מצד דעם לייטער פון דער יודישער גרונד-שול און לייטער פון דער 2טער העברעאישער גרונד-שול נישט אויפגענומען די תרבות שול אין נעץ פון די שטעטישע שולען, איז די עלטערן-פערזאמלונג געצוואונגען, כדי צו זיכערען די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון דער שול, צו פראקלאמירען דייטש אלס אונטערריכטס-שפראך“.

וויכטיג פאר די לעטניקעס פון

אלעקסאנדער

און אומגעגענד!

ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג 9 א זייגער פריה דעם „נייעם פאלקסבלאט“

פ ל א ם, לוטאמירסקא 22.

ברויט ווערט ביליגער

וו א ר ש א, 17 (טעלעפאניש) די היצען, וואס שטעהען שוין עטליכע טעג האבען געבראכט צו דעם איבערברוך פון די פרייזען מיט קארן.

דער ווארשאווער רעגירונגס - קאמיסאריאט האט היינט אויפגעפאדערט די בעקערס און מילנערס צו רעדוצירען די פרייזען פון מעהל און ברויט.

פון מארגען אן וועט דער פרייז פון ברויט פערקלענערט ווערען אויף 2 גראשען און ראזעוואנע — אויף 4 גראשען.

די וואך וועלען די פרייזען נאך קלענער ווערען אויב די ירידה טענדענץ וועט זיך ווייטער איינהאלטען.

גרויסע פאבאר-אפערע.

ק ר א ק א, 17 (טעלעפאניש) די פאבאר-אפערע אין פשעמ׳של נעהמט אן א׳ץ גרעסערע פארמען. צו דער רייה שטעט, אין וועלכער עס האבען אפערירט די זעהר געשיקטע שווינדלער קומט אויך צו יאנאוו, וואו עס זענען ארעסטירט געווארען 8 פערזאן.

ווי ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען האט מען פאר׳ן בעפרייען פון מיליטער גענומען צו 100 דאלאר.

עס זענען פאראויסגעזעהן ווייטערדיגע ארעסטען.

א שרפה אויף דער גרעניץ.

ו י ל נ א, 17. (ספ. טעל.) צהע־נעכטען איז פון אנ׳אומבעוואוסטער סיבה אויף דער פויליש-ליטווישער גרעניץ געגען דעם גרעניץ-אפשניט קארמאזין אויף דער ליטווישער זייט אויסגעבראכען א ריזיגע שרפה פון די ארומיגע וועלדער.

אין די פלאמען זענען אויך אומגעקומען א סך ווירטשאפטליכע געביידעס.

די שרפה דויערט.

מוסאליני האלט קאפ.

ל א נ ד א ן, 17 (א. ו.) פון רוים איז מען מודיע, אז אין די איטאליענישע רעגירונגס-ספערען איז ארויסגערוקט געווארען א פראיעקט צו געבען רומעניען א גרעסערע באנק הלואה.

אין די אפיציעלע ענגלישע קרייזען שאצט מען אפ דעם שריט אלס א כוונה זיך לאקער מאכען די קליינע-אנטאנט פון איין זייט, און פון דער אנדערער זייט — אפצושוואכען פראנקרייכ׳ס השפעה אויפ׳ן באלקאן.

די איניציאטיוו פון דעם געפלאנטען פראיעקט שרייבט מען צו מוסאליני׳ן.

געשטארבען דזשיאליטי

רוים, 17 (אט״ע). היינט ביינאכט 1 מיט 35 איז געשטארבען דער געוועזענער פרעמיער-מיניסטער, דער אלטער מלוכה מאן, דזשיאליטי. ער איז אלט געווען 87 יאהר.

דער געשטארבענער מלוכה - מאן איז געווען די בעדייטענדסטע פאליטישע געשטאלט פון פאר-פאשיסטישען איטאליען. ער איז געווען דער אנפיהרער פון די ליבעראלען.

בעת דער וועלט-מלחמה האט דזשיאליטי אלס פרעמיער זיך זעהר צוגעדינט דער קאאליציע.

נאך דער פאשיסטישער איבערקעהרעניש איז ער אוועק אין שאטען פון פריוואט-לעבען הגם ער איז געווען דעפוטאט מצד די ליבעראלען, און עטליכע מאל א־ויסגעטראטען געגען מוסאליני׳ן בעקעמפענדיג ספעציעל די רעפארם פון דער פאשיסטישער וואהל-ארדינאציע.

פרוי בייסט ווענזעלאס׳ן.

א ט ע ן, 17 (ספ. טעל.) ווען ווענזעלאס איז בעת דער אגיטאציע-רייזע אנגעקומען אין א געגענד נעבען קארינט און זיך מכין געווען צו האלטען א רעדע, האט זיך צו זיינע מקורבים דערנעהנטערט א געוויסע יונגע פרוי מיט דער ביטע, אז מ׳זאל איהר דערלויבען א קוש צו טון זיין האנד.

ווענזעלאס האט איהר אויסגעשטרעקט זיין האנד, און דאן האט זי איהם מיט׳ן גאנצען כוח א ביס געטון.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס די פרוי האט איהם שטארק צובלוטיגט, האט ווענזעלאס בעפוילען צו אפלאזען זי.

לאדז. 18 יולי 1928

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 18 יולי 1928

דער אנשטעל און די ווירקליכקייט.

די גרויסע קונץ פון דיפלאמאטיע בעשטעהט אפט פון שווייגען, און בעהאלטען דאס, וואס די פאליטיקער טראכטען. נישט אלע מאל געלינגט עס זיי אבער און די געניטע דיפלאמאטען לייענען ארויס פון צווישען די שורות דווקא דאס, וואס דער, אדער יענער מלוכה־מאן וויל פערהוילען.

פערהאנען אבער אזעלכע זאכען, וואס מ׳קען זיי נישט פערהוילען, ביים בעסטען ווילען און שטארקסטע אנשטרענגונגען. אזוי איז עס מיט די מיליטערישע מאביליזאציעס און מאנעווערען, וואס ווערען אין די לעצטע 2 יאהר איינגעארדענט דורך די פערשידענע אייראפעאישע מלוכות. זיי פערראטען די טיפסטע, בעהאלטענע כוונות פאר איינעם, וואס אריענטירט זיך. ס׳איז טאקע דעריבער אינטערעסאנט אויסצוהערען א מיליטערישען קריטיקער, וואס קלערט אויף די פרובען און קראפט־אויסמעסטונגען פון די מלוכות און ענטפלעקט זייערע כוונות.

ענגלאנד. פאראיאהרען האט זי איינגעארדענט א פראבע מאביליזאציע, כדי אפצושאצען איהרע כוחות, אויספרובען אלע נייע מעטאדען פון אפווער קאמף; לופט־מאנעווערען אויף צו פערטיידיגען לאנדאן פון א לופט־אטאקע. (א קליינע אנצוהערעניש פאר דייטשלאנד, רוסלאנד און אפשר אויך פאר פראנקרייך) ענגלאנד איז פעראינטערעסירט אין פערזיכערען זיך א פרייע בעוועגונג, אין פאל פון א קאנפליקט, האט איהר פלאט דורכגעמאכט א פאר רייזעס איבערן אטלאנטיק און פאציפיק איבערן מיטעללענדישען ים מיט די שטיצפונקטען פאר פערזיכערען דעם סועץ־קאנאל. אלץ — אפווער־מיטלען, אבער אט זענען ענדע יוני אין הענדאן פארגעקומען לופט־מאנעווערען, אין וועלכע ס׳האבען זיך בעטייליגט איבער 200 לופטשיפען און די סאוויעטען האבען זעהר נערוועז אויפגענומען די דאזיגע מאנעווערען בעטראכטענדיג זיי פאר אן אנגריפס־פרוב.

דייטשלאנד. די דייטשע רייכסווער האט היי־יאהר דורכגעמאכט צוויי פעלד־איבונגען און א רייה לאקאלע רעזערוו־איבונגען. איינע איז געווען אין וועסטפאליען און האט געהאט די אויפגאבע צו פערטיידיגען צפון־מערב־דייטשלאנד פון א אנפאל מצד א שטארקערען נעגנער; די צווייטע — אין פרייסען, א פערטיידיגונג פאר אן אטאק פון דרום. פון ערשטען בליק קען זיך אויסראכטען, אז די ביידע האבען געהאט א פערטיידיגונגס־ציל. ווען מ׳נעהמט אבער אין אכט, אז היי־יאהר אין הערבסט וועלען פארקומען מאנעווערס פון 4 רעזערוו פיעכאטע און 2 — קאוואלעריע אין דייטשען אויבערשלעזיען, ביי דער פערזענליכער בעטייליגונג פון הינדענבורג ווערט קלאר, אז דער אייגענטליכער ציל איז אן אפענסיווע אויף דער ליניע שלעזיען — לאדז — ווארשא, אויפ׳ן וועג, וואס איז די דייטשען שוין גוט בעקאנט פון לודענדארפס קאמפען ארום לאדז ווען ער האט געמוזט ביי בזשעזשין אפטרעטען. און [אין דער זעלבער צייט, ווען דא וועט געהן דער אנגריף, זאל אין די ערטער, וואו ס׳זענען פאראיאהרען געמאכט געווארען די איבונגען געהן אן אפווערער קאמף פאר פראנקרייך אויף צפון־מערב און באר פוילען פון דרום.

סאוויעט־רוסלאנד האט פאראיאהרען דורכגעמאכט א רייה איבונגען אויף דער פוילישער און רומענישער גרעניץ מיט א בולט׳ן אפענסיווע־כאראקטער, פערטיידיגונגס־מאנעווערען ביי אדעס און ביי דער פינלענדישער און עסטלענדישער גרעניצען. היי־יאהר זענען שוין פארגעקומען לופט־פערטיידיגונגס־איבונגען ארום מינסק און מאנעווערען ביי דער פינלענדישער גרעניץ.

אפשאצענדיג ווייטער די מאנעווערען, וועלכע ס׳האט ארורכגעמאכט פראנקרייך אלס פערטיידיגונגס־פרובען. איטאליען — אלס אנגריפס־פרובען ביי דער יוגאסלאווישער און פראנצויזישער גרעניץ, טשעכישע און רומענישע דערמאהנט ער נאך די ים־מאנעווערען פון די פעראייניגטע שטאטען און יאפאן און פערענדיגט מיט די „אפעראציעס" פון דער ליטווישער אפערעטען־ארמיי, וועלכע האלט אין איין מאנעווערירען ביים ניעמאן מיט אן אויפגאבע פון א מארש אויף... ווילנא.

דער בעריכט און די אפשאצונג זענען אפשר נישט אביעקטיוו. פון די מאטעריאלען אבער ווערט אביסעל טרויעריג. די סטאביליזירטע אייראפע, וואס האלט אפ יעדע פאר וואכען און חדשים נייע זיצונגען פון פעלקער־ליגע און איהרע קאמיסיעס, וואס היט דעם שלום איז נאך ווייט ווייט. נישט סטאביליזירט און אונטער די קלאנגען פון די שלום־רעדעס ווערען פערלענט שרעקליכע גרויזאמע מינעס פון קריג און פערוויסטונג.

ש.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען־קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אין לאשניציע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—4

פראנצויזיש־יודישע יוגענד

און דער גר עמע פאליער

(א בריף פון פאריז)

דאס יודישע פאלק און די יודישע רעליגיע האבען אין גלות שטענדיג אויסגעמידען צו האבען פראזעליטען — מענשען פון פרעמדען בלוט און פרעמדער אמונה, וואס שליסען זיך אן צום יודענטום. און אט אין דעם פחד פאר פראזעליטען איז געלעגען א טיפער זין, און עס איז נאר נישט קיין צופעליגקייט, וואס ביז איצט איז די צאהל פון די פראזעליטען געווען פערשווינדענדיג קליין און זייער ראלע אין דעם יודישען לעבען איז געווען גלייך נול.

אין די לעצטע יאהרען האט זיך די לאגע אין אט דעם פרט אין א געוויסער מאס געענדערט. דאס יודענטום איז געווארען א סך פרייער און אפהענגיגער אין זיין בעציהונג צו פראזעליטען, פערלוירען דעם פריהערדיגען פחד פאר זיי. דער צאהל נאך איז דער יודישער פראזעליטיזם נאך גאר קליין און אונבעדייטענד. אבער עס קומען שוין פאר פאלען, ווען א מענש, וואס געהט אריבער צום יודענטום הויבט א [צו] שפילען א ראלע אינ׳ם יודישען לעבען, און אפט נישט קיין קליינע.

איינע פון די אינטערעסאנטסטע פיגורען פון אט דעם מין שטעלט מיט זיך פאר דער בעקאנטער פראנצויזישער שריפטשטעלער עמע פאליער. ווענען וועלכען מען האט אין די לעצטע יאהרען אזוי פיל גערערט און געשריבען אין די יודישע קרייזען. אליין א געבוירענער פראנצויז, א גלויבינער קריסט — האט ער דורכגעמאכט א שווערען און טיף־אינטערעסאנטען וועג צום יודענטום און נישט נאר צו דער יודישער רעליגיע, נאר אויך צום יודישען פאלק, צו דער נאציע, צום יודישען נאציאנאליזם. פאליער וויל זיין נישט נאר אן אנהענגער פון דער יודישער רעליגיע, נאר אויך א מיטגליד פון דער יודישער געמיינשאפט. ער איז א הייסער ציוניסט, וויצע־פרעזידענט פון קרן־קימת, מיטגליד פון פרעזידיום פון דער ציוניסטישער פעדעראציע אין פראנקרייך, פארזיצער פון דער צענטראל־קאמיטעט פון דעם „אלוועלטליכען פערבאנד פון דער יודישער יוגענד".

אין אט דער לעצטער ארגאניזאציע וואס פעראייניגט טויזענדער יודישע יונגעלייט אין יענע לענדער, וואו עס הערשט די פראנצויזישע שפראך (פראנקרייך, בעלגיען, אלושיר, טונים, מאראקא, באלקאן־לענדער א.א.) איז די ראלע פון עמע פאליער בעזונדערס גרויס. ער איז דער פיהרער פון דער גאנצער בעוועגונג. ער מאכט פאר איהר כסדר פראפאגאנדע־רייזען. עמע פאליער האט געצו אלץ מעגליכע כדי צ ופערוואנדלען דעם „אלוועלטליכען פערבאנד פון דער יודישער יוגענד" אין א באמת נאציאנאלע, פרא־ציוניסטישע ארגאניזאציע.

אבער גראד אין דער לעצטער צייט האט זיך אנגעהויבען נעגען איהם און נעגען דעם כאראקטער וואס ער וויל צוגעבען דעם פערבאנד א שארפע א— פאזיציע. די דאזיגע „אפאזיציע" שטאמט כמעט אויסשליסליך פון פאריז. די פאריזער סעקציע פון דעם פערבאנד איז זעהר אויסגעוואקסען (זי צעהלט איצט אן ערך זעקס הונדערט מיטגלידער) און עס זענען אין איהר אריינגעטרעטען עלעמענטען פון יענעם מין, וואס איז פולשטענדיג פרעמד און אפילו פיינדליך די צילען און אויפגאבען פונ׳ם פערבאנד. א טייל פון די נייע מיטגלידער איז בכלל ווייט פון אידעאלאגישע אינטערעסען... עס איז איהם לאנגווייליג אויף די לעקציעס, דיסקוסיעס און קורסען פון דער ארגאניזאציע. ער וויל גארנישט הערען ווענען קיין שום פראבלעמען, ווענען ציוניזם, ארץ־ישראל, העברעאיש. ער וויל די ארגאניזאציע זאל ווערען א „פרעהליכע", זי זאל ארגאניזירען וואס מעהר בעלער, פערוויילונגען, מען זאל מעהר טאנצען און וועניגער רעדען; און אויב מען רעדט שוין יא, — זאל דאס זיין ווענען מאדערנע פראבלעמען פון פאריזער לעבען. דער אנדערער טייל פון די נייע איז ספעציעל נעגען דעם ציוניזם. זיי זענען אדער סאציאליסטען, קאמוניסטען און „ראדיקאלען", אדער הייסע פראנצויזישע פאטריאטען, וואס ווילען גאר נישט הערען ווענען יודישען נאציאנאליזם, און וועגן [ארץ־ישראל.

זייער ארגאן איז דער צוויי־וועכענטליכער זשורנאל „לא ושענעם ושחיף" (די יודישע יוגענט) אין וועלכען עס ווערט כסדר פערוואָרפען מיט בלאטער דער ציוניזם, די ארץ־ישראל־ארבייט, און געפרעדיגט דער פראנצויזישער פאטריאטיזם צוזאמען מיט דער יודישער קאלאניזאציע אין סאוויעט־רוסלאנד.

עמע פאליער האט געצוינגען פון דעם קאנסעקווענצען: דער קאמיטעט פון דעם פערבאנד האט בעשלאסען אויסצושליסען פון דער ארגאניזאציע צוויי מחברים פון ארטיקלען.

דער דאזיגער בעשלוס האט ארויסגערופען א קאמפאניע נעגען פאליער׳ן. אין דעם „ושענעם ושחיף" זענען פערעפענטליכט געווארען צוויי בריף צו עמע פאליער׳ן נעחתמעט פון די רעדאקטארען פון [דער צייטונג, ש. גאלדענבערג און מ. בערלאך. ביידע האבען געשטעלט אין איהר גאנצער ברייט די אינטערעסאנטע און קאמפליצירטע פראגע: צי טאר א מענש פון נישט יודישער אפשטאמונג בעטראכט ווערען ווי א יוד און צו טאר ער שפילען א ראלע אין דעם יודישען געזעלשאפטליכען לעבען.

— „איהר זייט נישט קיין יוד" — שרייבט אין זיין בריף ש. גאלדבערג, „דאס יודישע פאלק האט זיינע כאראקטעריסטישע מערקמאלע, — פיזישע, פסיכאלאגישע, וואס קיינער קען זיי נישט ערווערבען. איהר האט נישט געירשנ׳ט דעם בלוט פון אונזער פאלק. נישט אייערע קינדער, נישט אייערע קינדס־קינדער וועלען נישט זיין יודען. איך לייקען אפ אייער רעכט צו פערלאנגען דאס אויסשליסען פון יודישע יונגע לייט פון א נייטראלען יודישען פערבאנד... איהר האט קיין רעכט נישט א ריינצומישען אין אייערע הענד א נייטראלע ארגאניזאציע פון דער יודישער יוגענד און צו מאכען פון איהר א ווערקצייג פון „אייערע רעליגיעזע און ציוניסטישע קאנצעפציעס... געהט אוועק פון אונז"...

דאס זעלבע חזר׳ט איבער, מיט אנדערע ווערטער, מ. בערלאך:

— פאליער איז נישט קיין יוד, און דאך וויל ער אונז ארויפלעגען זיין ווילען, זיין געץ. ער פערניאנט יודען פון זייער חיים. ווייל דער אלוועלטליכער פערבאנד פו ןדער יודישער יוגענד איז דאך א יודישע היים. די דאזיגע היים איז נישט אייערע, ה׳ פאליער, און נישט מיר זענען די, וואס מוזען פון איהר ארויסגעהען...

דער לייט־מאטיוו פון די ביידע בריף. איז קלאר און דייטליך; עמע פאליער איז א גוי, און קיינמאל וועט ער קיין יוד נישט ווערען. ער קען אננעהמען דעם יודישען גלויבען, ער קען אפגעבען זיין גאנץ לעבען דער ארבייט פאר אידעאלען פונ׳ם יודישען פאלק, — קיין שום זאך וועט איהם נישט העלפען ער וועט אייביג בלייבען א האלב־פרעמ־ער, א בירגער פון צווייטער מדרגה, וואס איז נישט מיט אנדערע מענשען גלייך, וואס מוז זיך שטענדיג האלטען שטיל און בעשיידען, און טאר נישט זאגען קיין דעות אנדערע אמת׳ע יודען. די דאזיגע יודען קענען טון וואס זיי ווילען, דאס איז זייער רעכט, ווייל דאס זענען זייער אייגענע גוטס און נישט זיינס. זייערע אבות און אבות אבותיו האבען דאס דאזיגע גוטס כשר פערדינט מיט זייער בלוט און מיט זייערע ליידען, און זיי, די יורשים, זענען פריי די ירושה צו פערשווענדען ווי זיי ווילען. ער, דער ניי־אנגעקומענער, האט קיין רעכט נישט זיי עפעס א דעה צו זאגען...

ש—ן.

הרב ר׳ אריה לייב ברוידא זצ״ל

שבת 6 א זייגער פארנאכט איז נפטר געווארען דער לעמבערגער רב הרב ר׳ אריה לייב ברוידא. דער נפטר איז אלט געווען 88 יאהר.

הרב הגאון ר׳ לייבעלע ברוידא איז געבוירען י׳ כסלו תר״א (1840) אין גראדנא. זיין פאטער ר׳ אברהם יוסף ברוידא ז״ל איז נישט געווען קיין רב, נאר א בעל הבית א למדן, וועלכער איז געווען בעקאנט מיט זיינע מידות און מעשים טובים. ר׳ לייבעלעס זיידע הגאון ר׳ חיים ברוידא איז געווען דער מחבר פון ספר „דרך חיים". דער עלטער זיידע ר׳ בנימין ברוידא איז געווען גראדנער רב. ווען ר׳ בנימין איז נפטר געווארען האט די קהלה אין גראדנא בעשלאסען מעהר נישט אויפצונעמען קיין רב. ר׳ בנימין איז געווען אן אייניקעל פון ר׳ אברהם ברוידא, דעם מחבר פון „אשל אברהם", וועלכער איז געווען רב אין אמסטערדאם און פראנקפורט אם מיין.

אלס יונגעל פון 14 יאהר האט ר׳ לייבעלע שוין געשמ׳ט אלס עלוי. צו יענער צייט האבען די קרובים איהם געשיקט צו זיין פעטער אין לובלין ר׳ בעריש ראפאפארט, וועלכער איז דאן געווען רב אין ראווא רוסקא. דא האט ער געלערנט ביז צו דער חתונה. די רביצין איז געווען א טאכטער פון לעמבערגער רב, דעם בעקאנטען גאון ר׳ צבי הירש ארנשטיין ז״ל, א אייניקעל פון ר׳ יעקב ארנשטיין, דעם מחבר פון „ישועות יעקב".

ר׳ לייבעלע האט תחילת זיך אפגעגעבען מיט מסחר, אבער תמיד דערביי געזעסען און געלערנט. דער בעלזער רבי ר׳ יהושע׳לעם ז״ל האט איהם אפילו פארגעשלאגען צו ווערען רב אין זשולקיעוו, אבער ר׳ לייבעלע האט דערפון זיך אפגעזאגט, הגם עס האט איהם נישט געגליקט אין מסחר, ווייל ער האט זיך אבגעגעבען נאר מיט לערנען.

אין יאהר תרל״ט איז אין לעמבערג פארגעקומען א אסיפת רבנים, ביי וועלכער עס איז געגרינדעט געווארען די חברה „מחזיקי הדעת", כדי צו קעמפען נעגען דעם פארטגעשריטענעם „שומר ישראל". דאן איז אין יאהר תרמ״ב פארגעקומען א צווייטע אסיפה, כדי צו בעשליסען דעם סטאטוט פון דער חברה. בעת דער אזיפה איז געקומען צו שארפע מחלוקת׳ן, צוליב וועלכער דער דעמאלסדיגער רב, הרב ר׳ איטשע עטינגער זצ״ל, דער שווער פון לייבעלע ברוידא און אנדערע וויכטיגע רבנים האבען פערלאזען די אסיפה. ר׳ לייבעלע ברוידא האט אין דער צייט דערפולט זעהר וויכטיגע אויפגאבען, ווייל ער האט פערמיטעלט צווישען די צוויי בעקעמפענדיגע צדדים און דערפיהרט צו א אויסגלייך. שוין דעמאלס האט מען זיך מיט איהם גערעכענט אלס גרויסער אויטאריטעט צווישען רבנים און זיין מיינונג איז געווען הויך געשאצט.

אין אנהויב פון די 80 יאהרען איז ר׳ צבי הערש ארנשטיין, דער שווער פון ר׳ לייבעלע ברוידא קראנק געווארען און ער האט נישט געקאנט מעהר אויספיהרען זיין אמט. אזוי ווי ר׳ לייבעלע האט כסדר דעם שווער צוגעהאלפען אין רבנות האט דער לעמבערגער קהל־ראט איהם צוגעשיקט א דעקרעט אלס אפיציעלען פערטרעטער פון רב.

אין יאהר תרמ״ח איז נפטר געווארען דער לעמבערגער רב צבי הערש ארנשטיין, נו אזוי ווי ר׳ לייבעלע האט צוליב זיינע קאנסעקווענטע ארויסטרעטונגען געהאט געגנער אין קהל, איז געווארען בעשטימט אלס רב ר׳ איטשע עטינגער. נאך דער פטירה פון ר׳ איטשע עטינגער איז אויפגענומען געווארען אלס לעמבערגער רב ר׳ יצחק שמעלקעס. צו יענער צייט האט ר׳ לייבעלע בכלל נישט קאנדידירט אויף דער רב־שטעלע. נאך דער פטירה פון ר׳ יצחק שמעלקעס האבען די לעמבערגער ראשי־קהל אליין געוועהלט ר׳ לייבעלע ברוידא אלס רב אין לעמבערג. דאס איז געשעהען אין יאהר תרס״ז.

ר׳ לייבעלע ברוידא האט זיך אין פאליטיק קיין מאל נישט געמישט, האלטענדיג, אז א רב דארף זיך אבגעבען מיט רבנות־פראגען און די פאליטיק געהערט צו פאליטיקער. דאך האט ר׳ לייבעלע געהאט ארויסצושטעהען צוליב פאליטישע טעמים, בפרט בעת דער וועלט־מלחמה. אין יאהר 1914 בעת דער רוסישער אינוואזיע איז ר׳ לייבעלע געבליבען אין לעמבערג, נישט וועלענדיג פערלאזען זיין ערד, מיט וועלכער ער האט צוזאמען שטארק געליטען. נאך פילע לעמבערגער יודען איז בעקאנט דער שרעקליכער ערב יום כפור אין לעמבערג, ווען עס האט צוליב א שיסעריי אין דער שטאדט געדראהט א פאגראם אויף יודען. די יודען זענען דערפאר צו כל נדרי נישט געגאנגען אין שוהל אריין. שפעט ביי נאכט נאך כל נדרי האט א רוסישער אפיציר געצוואונגען ר׳ לייבעלען צו פאהרען אין אן אויטא צום גענעראל־גובערנאטאר, עס האבען נישט געהאלפען קיין בקשות און ר׳ לייבעלע האט געמוזט פאהרען. דער גובערנאטאר האט דעם רב צוגעזאגט צו בעשיצען די יודען און בעפעהלען, אז אלע זאלען יום הקדוש דאווענען אין די שוהלען. די רוסישע מאכט האט ר׳ לייבעלען געוואלט נעהמען אלס זאקלאדניק קיין רוסלאנד. עס האט זיך איהם אבער איינגעגעבען זיך צו בעפרייען.

ר׳ לייבעלע ברודא איז געווען דער לעמבערגער יודישער בעפעלקערונג זעהר בעליבט און געאכטעט. טראץ זיין הויכען עלטער האט ער ביז צו דער לעצטער מינוט נישט געוואלט פערלאזען זיין אמט. מיט זעקס וואכען צוריק איז נפטר געווארען די רבי׳צין און זייט דער צייט זענען די כחות פון אלטען גאון כסדר אבגעשוואכט געווארען און שבת פאר נאכט צו שלש סעודות איז ער נסתלק געווארען.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

18
דינסטאָג
א
אב תרפ"ח

יולי
זון־אויפגאַנג 3.35
זון־אונטערגאַנג 7.51

וואָיעוואָדע בעמיהט זיך צו ליקווידירען דעם קאָנפליקט אין פאָזנאַנסקי'ס פאַבריק

אַרבייטער דעלעגאַציע ביים וואָיעוואָדע. — וואָיעוואָדע קאָנפערירט מיט'ן אַרבייטס־אינספּעקטאָר. — היינט זאָל פערענדיגט ווער'ען דער בוי־אַרבייטער־שטרייק.

(2) נעכטען האָט זיך פאַר'ן וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון אַלע דריי טעקסטיל־אַרבייטער־פאַראיינען.

די דעלעגאַציע האָט פאַר'ן וואָיעוואָדע רעפערירט וועגען דעם קאָנפליקט, וואָס איז אויסגעבראָכען אין פאָזנאַנסקי'ס פאַבריק.

לויט דער מיינונג פון דער דעלעגאַציע פאַלט די גאַנצע שולד פון די עקסצעסען, וואָס זענען דאָרט פאָרגעקומען, אויף דער אַדמיניסטראַציע, וועלכע האָט געריסען דעם אַרבייטס־לוין, נישט פערשטעהענדיג זיך מיט די אַרבייטער און נישט צו וויסען געבענדיג זיי דערפון מיט צוויי וואָכען צופריהער.

אַ זעהר גרויסע ראָלע האָט אויך געשפּילט אין די עקסצעסען, דאָס ברוטאַלע פערהאַלטען זיך פון דער דירעקציע לגבי די אַרבייטער, איבערהויפּט פון דירעקטאָר האָפמאַן, וועלכער האָט די אַרבייטער, צווישען וועלכע ס'געפינען זיך מייסטענטיילס פרויען כמעט אומענשליך טראַקטירט.

ווייטער האָט די דעלעגאַציע אָנגעוויזען, אַז באַם די דירעקציע וואָלט געוואָלט, וואָלט זי אַפילו אין דער לעצטער מינוט געקענט אויסמיידען דעם קאָנפליקט, ווען זי וואָלט נאָר געווען רוהיג און געלאַסען די פראַגע אַרומגערעדט, אַזוי אָבער, ווי דאָס איז נישט געשעהען, זענען די אַרבייטער, אויפגערעגט געוואָרען און עס איז געקומען צו די עקסצעסען, וועגען דעם, אַז צו די עקסצעסען זאָלען האָבען אונטערגעהעצט קאָמוניסטען, קען קיין רייד נישט זיין.

ווייטער ווייזט די דעלעגאַציע אָן, אַז די אַרבייטער־פאַראיינען האָבען וועגען די עקסצעסען קיין שום ידיעה נישט געהאַט, ווייל, וואָלטען די אַרבייטער־פאַראיינען פריהער געוואוסט דערפון, וואָלטען בעשטימט די עקסצעסען נישט פאָרגעקומען.

צום סוף ווייזט די דעלעגאַציע אָן אויף דער אומטאַקטישער האַלטונג פון דער פּאָליציי לגבי די אַרבייטער און זי בעט דעם ה' וואָיעוואָדע, אַז ער זאָל אינטערווענירען ביי דער פירמע צוריק צו לאָזען אין גאַנג די שפּינעריי־אָפּטיילונג, ווייל ווען דאָס זאָל נישט געשעהן, וואָלטען זיך אויך געמוזט אָפּשטעלען אַלע איבריגע אָפּטיילונגען פון דער דערמאָהנטער פאַבריק און דאַן וואָלטען פערבליבען איבער 5000 אַרבייטסלאָזע, וואָס צוזאַמען מיט זייערע פאַמיליעס מאַכט עס אויס אַן אַרמעע פון קרוב צוואַנציג טויזענד נפשות.

אין דעם ענטפער זיינעם, וואָס דער וואָיעוואָדע האָט געגעבען דער דעלעגאַציע, האָט ער געזאָגט, אַז וועגען דעם, אַז די פּאָליציי זאָל זיך האָבען אומטאַקטיש פערהאַלטען לגבי די אַרבייטער, איז גאָרנישט בעוואוסט, ווען עס זאָל ווירקליך זיין געווען אַזאַ פאַל, וועט ער אויספאָרשען און די שולדיגע בעשטראָפען, וואָס שייך דעם קאָנפליקט, קען ער קיין שום ממשות'דיגעס נישט צו זאָגען, דאָך וועט ער זיך בעמיהען דעם קאָנפליקט בקרוב צו ליקווידירען לטובת די אַרבייטער.

*

(2) נעכטען האָט דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט אויך אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן אַרבייטס־אינספּעקטאָר וווישיקאָווסקי.

דער אינספּעקטאָר האָט מודיע געווען, אַז אויף דער היינטיגער קאָנפערענץ וועט ליקווידירט ווערען דער שטרייק אין דער בוי־אינדוסטריע.

וואָס שייך דעם קאָנפליקט אין פאָזנאַנסקי'ס פאַבריק, געפינט זיך די פראַגע אויף אַ טויטען פונקט, ווייל די פאָרשטעהער פון דער דירעקציע, זענען צו דער גערופענער קאָנפערענץ נישט געקומען.

דער וואָיעוואָדע האָט דאַן געבעטען דעם אַרבייטס־אינספּעקטאָר, אַז ער זאָל זיך בעמיהען, ווי אַמשנעלסטען צו ברענגען צו אַ סוף פון בוי־שטרייק און ליקווידירען דעם סכסוך אין פאָזנאַנסקי'ס פאַבריק.

(2) נעכטען האָט די אַדמיניסטראַציע פון פאָזנאַנסקי'ס פאַבריק אויסגעצאָהלט די בעפרייטע שפּינעריי־אַרבייטער פאַר די לעצטע אַרבייטס־וואָך, ביז'ן 12־טען ה. ח.

אויף די חורבות פון דער גרויסער שרפה אויף בושעושינער־גאַס

פּרעז. ושעמיענצקי און דעלעגאַציע פון יוד. קהלה ברענגט הילף די נשרפים

צוויי שעה האָט געדויערט די שרפה אויף בושעושינער גאַס און האָט געבראַכט מיט זיך אומגליק און פערצווייפלונג אויף לאַנגע, לאַנגע יאָהרען, 18 אַרבייטער פאַמיליעס: מענער פרויען און קינדער, געבליבען אָהן דאַך, אָהן קישען אונטערן קאָפּ און העמד צו בייטען. זיצען זיי אַלע אויפ'ן הויף די קעפּ אַראָפּגעלאָזען, די אויגען שוין אויסגעטרוקענט פון די טרעהרען, קוקען זיך אַרום פון אַלע זייטען און פרעגען שטום: פון וואַנען וועט קומען הילף?

די בושעושינער גאַס האָט זיך נאָך נישט אָפּגעטרייסעלט פון דעם איינדרוק, וועלכען ס'האָט אויף זיי געמאַכט די גרויסע שרפה. אַ גאַנצען נעכטיגען טאָג זענען הונדערטער און טויזענדער מענשען פון שטאָט און בעזונדערס פון באַלוט געקומען אָנקוקען די חורבות, וועלכע זענען געבליבען פון 18, הגם אָרימע אַרבייטער־וואוינונגען, אָבער דאָך פון עהרליכע צופרידענע אַרבייטער פאַמיליעס, קומט יעדער קוקט, פרעגט נייגיריג וועגען דעם אומגליק, גיט אַ קרעכץ און געהט אַוועק.

די נשרפים האָבען זיך איינגעאָרדענט אַזוי ווי זיי האָבען נאָר געקענט, עטליכע פון זיי זענען אַוועק מיט זייערע פרויען און קינדער צו זייער נאָהענטסטע משפחות, וואו מ'האָט געמוזט מאַכען פּלאַץ פאַר זיי. די איבריגע זיצען אויפ'ן הויף אויף זייערע אָפּגעראַטעוועטע פעקלעך בעטגעוואַנד און ס'מאַכט דעם איינדרוק, ווי זיי וואָלטען זיך נאָך ביז איצט נישט אָריענטירט אין דעם אומגליק וואָס זיי האָט געטראָפען.

עטליכע פון די נשרפים קלעטערען אַרום אויף די פערקוילטע בעלקער, שאַרען מיט אַ האָלץ די שמות, שטיקלעך אַנצוגען, וועש, הויז־מכשירים און זוכען טאָמער, אפשר, אפשר וועלען זיי דאָרט עפּיס געפונען.

איין אַרבייטער אין אַ טונקעלער בלויע בלוזע שטעהט פערלעגט די הענד און זאָגט צום צווייטען!

— איך בין אייך מקנא, איהר האָט כאָטש אַרויסגעראַטעוועט אַ ביסעל בעטגעוואַנד און איהר האָט וואו די קעפּלעך פון אייערע קינדער אַוועקצולעגען, אָבער איך האָב גאָרנישט בעוויזען אָפּצוראַטעווען, איך האָב אַפילו קיין מאַרינאַרקע נישט, נאָר די איינציגע בלויע בלוזע, אין וועלכער איך בין געווען ביי דער אַרבייט, אָבער איך בין גאָרנישט, מיינע קינדער האָבען היינט שוין גענעכטיגט אויף די הוילע שטיינער, וואָס וועט ווייטער זיין?

פּלוצלונג ווערט אַ בעוועגונג אויפ'ן הויף, ס'איז געקומען דער שטאָט־פּרעזידענט ושעמיענצקי, לאַוואניק מאַרגאַלים מיט עטליכע מאַגיסטראַט־בעאַמטע, די מענער זענען נישט דרייסט צוצוגעהען, אָבער די פרויען, צו וועמענס שירצען עס טוליען זיך די קליינע קינדערלעך, געהען צו צום פּרעזידענט, שלוכצען, קענען נישט קיין וואָרט אַרויסרעדען, נאָר ווייזען אויף די טליענדע חורבות.

דער פּרעזידענט טרייסט זיי, ער זאָגט, אַז דעם איצטיגען מאַגיסטראַט איז נאָהענט דער גורל פון אַלע אָרימע, בעזונדערס פון די, וועלכע זענען נעכטען פעראומגליקט געוואָרען, דער פּרעזידענט פרעגט, וואו ס'איז פערהאַן אַ טעלעפאָן, ער טעלעפאָנירט מען זאָל תיכף צושיקען עטליכע לאַסט־אויטאָמאָבילען, דער עולם שושקעט זיך, מ'ווייסט, נישט וואָס ס'וועט זיין, אין 20 מינוט אַרום זענען די אויטאָמאָבילען אויפ'ן אָרט, מ'לעגט אַרויף דאָס ביסעל זאַכען פון די נשרפים, די פרויען און קינדער און אַ בעפעהל:

אָפּפיהרען אין דער פאָלקס־שול אויף זשגאַווסקאַ גאַס, יעדער פאַמיליע אָפּגעבען אַ צימער, וואָס שפּעטער וועט זיין וועלען מיר נאָך זעהען.

— זאָל לעבען דער איצטיגער מאַגיסטראַט שרייען אויס עטליכע אַרבייטער, וואָס געפינען זיך אויפ'ן הויף, דאָס געשריי ווערט פערהילכט דורך דעם גערויש פון די אויטאָס, וועלכע דערפילען דעם בעפעהל.

— אַ טרייסט צו בי צרות רופט זיך אָן דער אַרבייטער אין דער בלויער בלוזע, מיינע קינדער וועלען האָבען וואו דערווייל צו וואוינען.

גלייך ווי די מאַגיסטראַט־דעלעגאַציע איז אַוועקגעפאָהרען איז געקומען אַן'אויטאָ מיט אַ דעלעגאַציע פון דער יודישער קהלה: די פרנסים בערגער, וויצמאַן, ציטרינאָווסקי און סעקרעטאַר נאַדעל, די יודישע לאָקאַטאָרען פון דעם גרויסען הויף זענען דרייסט, זיי שטעלען זיך אַרום דער דעלעגאַציע, אינטערווענירען, דערקלעהרען ווי אַזוי די שרפה האָט זיך אָנגעהויבען, וועלכע יודען ס'האָבען געליטען א. א. וו.

דעם יודישען טישלער פּוטערמילך, וועלכער איז גענצליך אינגאַנצען אויפ'ן גאַס לעגט די דעלעגאַציע פאָר, אַז ער זאָל זיך צייטווייליג אַריבערציהען אין אַ צימער אויף וועסאָלאַ גאַס, וואָס די קהלה האָט צו דיספּאָזיציע.

די דעלעגאַציע זאָגט צו, אַז זי וועט זיך פערנעהמען מיט יודישע נשרפים און וועט זיך אין דעם ענין פערשטענדיגען מיט'ן מאַגיסטראַט, און שוין פון דאַנען פאָהרט סעקרעטאַר נאַדעל זיך פערשטענדיגען מיט'ן מאַגיסטראַט.

דער אָנהויב איז אַ גוטער, שנעלע הילף איז דאָפּעלטע הילף. די אומגליקליכע נשרפים וואַרטען אויף ווייטערדיגע מעשים פון מאַגיסטראַט און פון דער קהלה.

. . .

פון דער שרפה האָט אויך שטאַרק געליטען דער בעקער־אַרבייטער ישעיהו וואַטענבערג, וועלכער האָט אַ פרוי מיט 4 קינדער:

פאַביאַניצער אַרבייטסלאָזע ביי'ן וואָיעוואָדע

(—) היינט האָט זיך פאַר'ן וואָיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון די פאַביאַניצער אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָט געבעטען, וועגען צוריק געבען די דרינגענדע הילף פאַר די פאַביאַניצער אַרבייטסלאָזע.

צוליב דעם אָבער, וואָס פעראָרדנונגען אין דער אַנגעלעגענהייט גיט אַרויס די צענטראַל־מאַכט, האָט דער וואָיעוואָדע ערקלערט, אַז ער קען אין דער אַנגעלעגענהייט גאָרנישט טון.

ווייטער האָט די דעלעגאַציע געקלאָגט זיך, אַז דער אַכט־שעה'דיגער אַרבייטס־טאָג, ווערט פערגעוואַלדיגט דורך די פאַביאַניצער אינדוסטריעלער, אויף וואָס דער וואָיעוואָדע האָט געענטפערט, אַז צוליב דעם, וואָס ביז־יעצט, האָט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר נישט דערהאַלטען פון קיינעם קיין שום אָנקלאַגע אין דעם ענין, קאָן ער וועגען דעם קיין שום פעראָרדנונגען נישט אַרויסגעבען.

די דעלעגאַציע האָט אויך געבעטען צו העכערען די ביז איצטיגע, פאַביאַניצער סובווענץ אויף עפענטליכע אַרבייטען פאַר אַרבייטסלאָזע, וואָס בעטרעפט ביז איצט דרייסיג טויזענד זלאָטים, אויף וואָס דער וואָיעוואָדע האָט געענטפערט, אַז ער וועט זעהן צו אינטערעסירען דערמיט דער שטאָטישער זעלבסטפערוואַלטונג, אַז זי זאָל אָפּגעבען אַ בקשה אין דעם ענין צו דער צענטראַלער־מאַכט.

לסוף האָט די דעלעגאַציע געבעטען, אַז דער וואָיעוואָדע זאָל אַרויסגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז די פאַבריקאַנטען זאָלען מעגען אָננעהמען אַרבייטער, נאָר דורך דעם אַרבייטס־פערמיטלונגס־ביוראָ. צוליב דעם אָבער, וואָס דאָס געזעץ וועגען אָננעהמען אַרבייטער געפינט זיך ערשט אין דער בעאַרבייטונג אין אַרבייטס־מיניסטעריום, האָט דער וואָיעוואָדע אָפּגעזאָגט אַרויסצוגעבען, וועלכע ס'איז פעראָרדנונג.

——:0:——

רעכטע „נ.פּ.ר." פעראייניגען זיך מיט די לינקע פּ.פּ.ס.

(2) פערגאַנגענעם זונטאָג, אַרום 10 אַ זייגער אין דערפריה איז אין לאָקאַל פון די רעכטע נ.פּ.ר. אויף גדאַנסקאַ 40 פאָרגעקומען אַ קרייז־קאָנפערענץ, וועלכע איז צונויפגערופען געוואָרען מיט'ן ציל צו בעקענען די מיטגלידער מיט דער ווייטערדיגער פּאָליטישער טאַקטיק, ווי אויך וועגען פעראייניגען זיך מיט דער לינקער פּ.פּ.ס.

אויף דער קאָנפערענץ זענען זיך צונויפגעקומען איבער 100 דעלעגאַטען פון גאַנצען לאָדזער קרייז.

נאָך די רעפעראַטען פון די ה"ה: קוכטשיק און מיכאַלאַק, האָט זיך ענטוויקעלט אַ שאַרפע דיסקוסיע, אויף וועלכער ס'איז שאַרף געטאַדעלט געוואָרען די טאַקטיק פון פּאַרטיי־ראַט.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער ס'ווערט אויפגעפאָדערט, אַז „נ.פּ.ר." זאָל זיך פעראייניגען מיט די לינקע פּ.פּ.ס.

אָבהיטען דעם סאַניטאַרען צושטאַנד אין די בעקערייען

(מ) דעם 1. יולי האָט זיך געענדיגט דער טערמין, וועלכער איז געגעבען געוואָרען דורכ'ן אינערן־מיניסטעריום צו ברענגען די בעקערייען אין דער געהעריגער סאַניטאַרער אָרדנונג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון לאַוויניק מאַרגאַליס, אַ קאָנפערענץ מיט פאָרשטעהער פון אינדוסטריע־אַמט וועגען פעראייניטליכען די אַקציעס פון די רעוויזיעס אין דעם קאַמף מיט דעם אַנטי־סאַניטאַרען צושטאַנד אין די דאָזיגע בעקערייען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו־צואיילען די אַקציע פון אויספיהרען די פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטעריום וועגען דעם סאַניטאַרען צושטאַנד אין די היגע בעקערייען.

אַנטי־שווינדזוכט־קאָנגרעס.

(ט) דעם 26 און 28 סעפּטעמבער וועט אין רוים פאָרקומען אַן אַנטי־שווינדזוכט־קאָנגרעס, וועלכער ווערט צוזאַמענגערופען דורך די איטאַליענישע אַנטי־שווינדזוכט־אָרגאַניזאַציעס.

די לאָדזער אַנטי־שווינדזוכט־געזעלשאַפט וועט רעפּרעזענטירט זיין דורך סעווערין שטערלינג.

ריין מוז זיין!

(מ) אַ רייה היגע הויז־בעזיצער זענען דורך דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר נישט ריין־האַלטען זייערע הייזער.

נייע אַלעען.

(מ) די אָפּטיילונג פון שטעטישע פּלאַנטאַציעס האָט בעשלאָסען איינצואָרדנען ביי עק פאַמאַרסקאַ און פרייהייטס־פּלאַץ נייע בעפּלאַנצטע אַלעען.

אינספּעקציע פון אויטאָס.

(מ) היינט קומט פאָר אויפ'ן פרייהייטס־פּלאַץ די אינספּעקציע פון די אויטאָ־טעקסי'ס פון נומער 211 ביז 225. די אינספּעקציע קומט פאָר פון 8 פריה ביז 1 מיטאָג.

אַפּטייקען.

(2) היינט בייטאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ל. פּאַוולאָווסקי, פּיעטריקאָווער 307; האַמבורגער, גלובנאַ 50; גלוכאָווסקי, נאַרוטאָוויטש 4 י. סיטקעוויטש, קאָפּערניק 26; 5) י. כאַרעמזאַ, פאַמאַרסקאַ 10; אַ. פּאַטאַש פּלאַץ קאָשטשעלני 10.

אַ שרפה צוליב אַ אונטערצינדונג

(—) אין שטעדטעל שאַדעק הינטער זדונסקאַ־וואָליאַ איז אין מיטען דער נאַכט אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה.

דאָס פייער האָט זיך אָנגעהויבען אין הויז פון סטעפאַן קראַווע און האָט שנעל אַרומגעכאַפּט דאָס גאַנצע הויז. די שלאָפענדע 7 לאָקאַטאָרען, מיט זייערע פאַמיליעס, האָבען זיך קוים געראַטעוועט מיט'ן לעבען און נישט בעוויזען גאָרנישט אַבצוראַטעווען פון די שטוב־חפצים.

דאָס גאַנצע הויז איז פערברענט געוואָרען. די ערשטע אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז ס'איז פאָרגעקומען אַן אונטערצינדונג.

אַ דאָרף־שרפה.

(—) אין דאָרף דאָמברובקאַ־וויעלקאַ, גמינע לוטשמיעזש איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער ווירטשאַפט פון יאַן אַנטאַלקאַ. אויפ'ן אָרט פון דער שרפה זענען אָנגעקומען די פייערלעשער פון די אַרומיגע שטעדטלעך און דערפער. אַ דאַנק זיי איז געלונגען אויסצומיידען אַ גרויס אומגליק. דאָס הויז און שטאַלען פון אַנטאַלקאַ זענען דאָך פערברענט געוואָרען.

נישט דערלאָזט עקסמיסיעס פון קליינע וואוינונגען.

(ט) ווי מיר דערוויסן זיך וועט אין די נאָהענטסטע טעג פאָרקומען אין אינערן-מיניסטע-ריום אַ בעראַטונג וועגן דער ברענענדער פראַגע פון עקסמיסיעס פון קליינע וואוינונגען.

דאָס עקסמירירן איינעם מענשען פון קליינע וואוינונגען איז געוואָרן פשוט עפידעמיש און די עקסמירירטע בלייבן בכלל שטענדיג אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ. די הויז-בעזיצער דאַגעגן פיהרען אַדורך די עקסמיסיע אָהן רחמנות, האָפענדיג צו נעהמען געזאַלצענע פרייזען פאַר די ליידיגע וואוי-נונגען. די איניציאַטיוו פון אינער'ן מיניסטעריום אין דער דאָזיגער פראַגע, איז דעריבער אַ זעהר וויכטיגע און איז געקומען אין דער ריכטיגער צייט.

צוויי אַרבייטער דערשטיקט אין אַ ביאַלאַגישען פילטער.

(2) אויפ'ן הויף פון פראָזעקטאָריום לאָנקאָ-וואַ 32, איז נעכטען פאָרגעקומען אַ טראַגישער פאַרפאַל. אין דערמאָנטען הויף איז קאַליע געוואָ-רען דער ביאַלאַגישער פילטער. ביים רעפּאַרירען דעם פילטער, זיינען געווען בעשעפטיגט די אַר-בייטער יאַן טאָמאַשעווסקי און יעאַן שעווטשיק. ביים אַראָפּלאָזען זיך אין פילטער, זיינען ביידע פערגיפטעטע געוואָרען דורך די שטיקענדע גאַזען און האָבען פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין. מ'האָט אַרויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע ס'האָט זיך ערשט נאָך שווערע מיה איינגעגעבען אַרויס-צוציהען די בעוואוסטלאָזע. אין אַ שווערען צו-שטאַנד האָט מען זיי אָפּגעפיהר אין שפּיטאָל.

גייע פערוואַלטונג

פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין, פּיעטריקאָווער 10.

(ז) נעכטען איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין פּיעטרקאָווער 10 פאָרגעקומען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג; אויף דער טאָג-אָרדנונג האָט זיך געפינען דער פּונקט וועגען ענדערען דעם פּאַראַגראַף און סטאַטוט, לויט וועלכען די פערוואַל-טונג פון דערמאָנטען פעראיין דאַרף בעשטעהן פון 22 מיטגלידער און 11 קאַנדידאַטען — אויף 12 מיטגלידער און 6 קאַנדידאַטען.

די פערזאַמלונג האָט געעפענט הער. ע. האַמ-בורסקי און האָט איבערגעגעבען דעם פאָרזיץ דעם ה' גאָרדאָן, וועלכער האָט איינגעלאַדענט צוויי אַסעסאָרען אין די פערזאָנען פון די ה"ה י. מ. מאָשקאָוויטש און א. י. אָסטראָווסקי.

דער פאָרזיצער ה' גאָרדאָן האָט ערקלערט דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, אַז צוליב דעם, וואָס אין דער פּראַקטיק האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די ביז-איצטיגע פערוואַלטונג, וועלכע בעשטעהט פון 22 מיטגלידער און 11 קאַנדידאַטען איז צוליב איהר גרויסע צאָהל געווען אַ שטערונג אין דער טעטיגקייט פון פעראיין איז די פערוואַלטונג דעריבער געקומען צום בעשלוס, אַז זי דאַרף רעדוצירט ווע-רען ביז אַ העלפט, און בעט דערויף די הסכמה פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג.

ה. א. האַלפּערן האָט פערטיידיגט דעם פאָר-שלאַג.

נעגען דעם פאָרשלאַג זיינען אַרויסגעטרעטען די ה"ה: ציגאַמאָן און אָפּענהיים, וועלכע האָבען אָנגעוויזען, אַז צוליב דעם, וואָס דער פעראיין פער-טרעט עטליכע און דרייסיג פערשידענע בראַנזשעס, וועלכע זיינען צוטיילט אין סעקציעס, און היות, ווי איטליכע סעקציע וויל האָבען איהר פערטרע-טונג אין דער פערוואַלטונג, איז נישט געוואונ-שען אַ רעדוקציע פון דער פערוואַלטונג, נאָר פער-קעהרט אַ פערגרעסערונג, כדי אַזוי אַרום טעטיג צו מאַכען דעם פעראיין אויף אַלע געביטען; און ווידער דאָס, וואָס די פערוואַלטונג פעררופט זיך אויף דער פּראַקטיק, אַז אַ גרעסערע פערוואַלטונג האָט געשטערט אין דער אַרבייט, איז עס געווען דערפאַר, ווייל אין דער פערוואַלטונג זיינען נישט בעוועהלט געווען די ענטשפּרעכענדע פערזאָנען.

וועגען דער פראַגע האָט זיך ענטוויקעלט אַ טעמפּערנטפולע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האָ-בען זיך בעטייליגט די ה"ה: קריניצער, סקאָסאָווסקי, זאַלץ, קאָכאַנשינסקי, זיגעל, וויינריב, פּיעטרקאָוו-סקי, ביאַליק, לובאַשיצקי און פּלאַקאָוויטש.

צום שלוס האָט דער פרעזעס ה. אייזנער רעד-זומירט די אַלע געהאַלטענע רעדעס, און געקומען צום אויספיהר, אַז דער לאָדזער סוחרים-פעראיין איז די איינציגע אינסטיטוציע, וואָס האָט געקענט און האָט עפּיס אויפגעטון צו פערבעסערען די לאַגע פון לאָדזער סוחרטום. ער האָט נאָכאַמאָל געבעטען ביי די אַלע, וועמען דער עקזיסטענץ פון פעראיין איז טייער, אונטערצושטיצען דעם רעדוקציע-פאָר-שלאַג, און דאָס פרעזידיום איז צוגעטראָטען צו דער אָפּשטימונג.

פון 59 אָנוועזענדע מיטגלידער האָבען 40 געשטימט פאַר דעם פאָרשלאַג, 15 נעגען און 4 האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען. אַזוי אַרום איז דער פאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען.

די רעדוצירונג פון דער פערוואַלטונג וועט פאָרקומען אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג אין יאָהר 1929, נאָכדעם, ווי די סטאַטוטען-ענדערונג וועט בעשטעטיגט ווערען.

אין דער פערוואַלטונג, וועלכע איז געוועהלט געוואָרען, נאָך אויפ'ן סמך פון אַלטען סטאַטוט, ד"ה, 22 מיטגלידער און 11 קאַנדידאַטען זיינען אַריין:

ד"ר ראָזענבלאַט, ע. האַמבורסקי, י. אייזנער, י. רענענשטיין, א. ציטרין, נ. פראַשקער, ל. מאַזור, י. גאַסטפריינד, מ. אָרבאַך, ל. ראָזענבאַום, א. מענדעלזאָהן, אַ. אַסט, שטיינשניידער, י. ל. מאַר-גולים, י. קאָהן, נ. ראָזענבלום, ס. מ. באָרנשטיין, מ. האַלפּערן, י. סענריק, מ. ביאַלער, ס. מ. בראָ-נאָווסקי, וו. באַרוך.

קאַנדידאַטען: ר. פּיאָטרקאָווסקי, מ. קרע-ניצער, ר. באָרוכאָווסקי, מ. פייערשטיין, י. נער-סאָן, אַבראַכאָוויטש, מ. הירשבערג, ד. וויינריב, ל. האַמבורגער, נ. אייזען, לובאָשיצקי.

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: ס. קאַלמאַנאָוויטש, ס. הערשליק, י. שטאַטלער, י. יאַשונסקי.

קאַנדידאַטען: א. י. אָסטראָווסקי, י. נ. פור-טערמאַן, י. באָרנשטיין, אַ. מייער.

גנבות.

(—) ביי אליהו גאָלדשלאַק (פּאָמאָרסקאַ 4) האָט מען אויפ'ן טראַמוואַי, ביים קאַלישער וואָק-זאַל, אַרויסגעגנב'עט וועקסלען אויף 10 טויזענד זלאָטיס און 2 גאָלדענע פינגערלעך מיט ברילאַנ-טען.

ביי הערש טעפּער (קילינסקי 15) האָט מען אַרויסגעגנב'עט אַ פּאָרטפעל מיט 600 זל., 8 דאָ-לאַר, 2 וועקסלען מיט אַ מ ליטער ביכעל.

פּאַרפּאַלעז.

(—) (ציקורעטש) דער הויזוועכטער פון זגער-זשער 24, איז אַריינגעכאַפּט געוואָרען דורך אַ טראַנסמיסיע-רימען און אַ שווער פערוואונדעטען האָט מען איהם אָפּגעגעבען אין שפּיטאָל.

מעלדונג.

קאָמוניקאַט.

פראָפ. פעראיין פון בעקליידער-אינדוסטריע-אַרב. אין פּוילען, אָפּטיילונג — לאָדז: קאָנסטאַנטינער 26.

אַכטונג! דאַמען - מאַגאַזין - אַרבייטער מיטגלי-דער און נישט מיטגלידער!

מיר רופען אַלע דאַמען - מאַגאַזין - אַרבייטער אויף אַ פאַך-פערזאַמלונג היינט מיטוואָך דעם 18 יולי, 8 אָוונט מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) די לאַגע אין פאַך, 2) דאָס שיקען אַרבייטער אין שאָפּ. קומט אומבעדינגט און פּינקטליך די פאַך-פערזאַמלונג איז זעהר דרינגענד.

די פערוואַלטונג

—:0:—

אַנ'אָרימע, אַנ'עלענדע, אַ היימלאָזע יודישע טאָכטער,

אין דער אמת'ן אבער — אַנ'אויסגעלאַסענע פערשייטע גנב'טע.

פון ווילנע שרייבט מען:

די שפּאַצירענדע אין יעקאַטערינע-גאָרטען האָבען מיט עטליכע טעג צוריק — אין די פאַר-נאַכטיגע שעה'ן — בעמערקט ווי אויף אַ באַנק זיצט אַ יונגע מיידעל פון אַ יאָהר 18 און קלאָגט און וויינט אויף איהר ביטער מזל...

די פערביינעהער פלעגען זיך אָפּשטעלען, אַנ-דערע האָבען אפילו נעפרעגט וואָס זי וויינט — און ווייטער אַוועק שפּאַצירען, ביז צו דעם מיידעל איז צוגעגאַנגען אַנ'עלטערער קריסט, האָט זיך מיט איהר אַ ווייל דורכגעשמועסט און זיינע ווערטער זיינען פערשוואונדען אין דער סודותפולער טונקעלקייט...

דאָס האָט בעמערקט אַנ'אינטעליגענטע קריס-טין, וועלכע איז געזעסען קעגען איבער אויף אַ באַנק. די זאַך איז איהר אויסגעקומען נישט גלאַט, און זי האָט בעשלאָסען זיך צו פעראינטערעסירען מיט דעם מיידעל.

אויף מאָרגען, אין די זעלבינע פאַרנאַכטיגע שעה'ן — איז די קריסטין ווידער געקומען אין יע-קאַטערינע-גאָרטען און בעמערקענדיג דאָס מיידעל אויפ'ן זעלבען באַנק איז זי צו איהר צוגעגאַנגען און פונאַנדערגעפרעגט, וועה זי איז, פון וואַנען זי שטאַמט און וואו איז זי נעכטען אַוועק מיט'ן קריסט.

דאָס מיידעל האָט מיט אַ פערטרויערטע מינע אָנגעהויבען צו דערצייהלען: איהרע עלטערען זע-נען געשטאָרבען, איהרע ברידער און שוועסטער זענען צוזייט און צושפּרייט אויף דער וועלט. זי אַליין וואַלגערט זיך וואו אַ טאָג און וואו אַ נאַכט הונגערט און ליידט אָהן אַ שיעור אַזוי, אַז זי האָט בעשלאָסען אַ סוף מאַכען צו איהר לעבען.

דער עלטערער קריסט, וואָס איז צו איהר צוגעגאַנגען אין גאָרטען, האָט איהר צוגעזאָגט צו געבען אַ שטעלע און האָט זי אָבער פערפיהרט אין אַ שענק, זי גוט אָנגעשיכורט און... דאָס מיי-דעל האָט זיך נאָך שטאַרקער און ביטערער פונאַנדערגעוויינט.

אויף דער קריסטין, וועלכע פערנעהמט אגב אַנ'אָנגעזעהענע שטעלע אין ווילנער מלוכה'שען אַרכיוו — האָבען דעם מיידעלס ווערטער געמאַכט דעם פיינליכסטען איינדרוק, און הייסע טרעהרען האָבען זיך אָנגעהויבען קייקלען איבער איהר גע-זיכט.

זי האָט צוגעזאָגט דער אומגליקליכער נוט איינצואָרדנען און דערווייל זאָל זי בלייבען ביי איהר אין שטוב. דאָס מיידעל האָט אַ שפּרונג גע-טון פאַר פרייד, געקושט דער קריסטין די הענד און גאָר נישט געוואוסט ווי אַזוי איהר אָבצודאַנקען.

אַ פּאָר טעג האָט זיך דאָס יודישע מיידעל אויפגעהאַלטען ביי דער קריסטין. דערווייל האָט זיך די קריסטין געווענדט אין דער יודישע קהלה און דערצעהלט די גאַנצע מעשה און געבעטען זיך מיט דעם פעראינטערעסירען און בעזאָרגען די אָרעמע, עלענדע און היימלאָזע יודישע טאָכטער, וואָרום אין גענענפאַל, וועט זי געצוואונגען זיין איהר אָפּצוגעבען אין אַ קלויסטער און זי אָפּשמד'ן.

אַזוי ווי די קריסטין איז אָבער פערנומען אין אַרכיוו און דערצו איז זי נאָך אויף דאַטשע, האָט זי אַוועקגעפיהרט דאָס מיידעל צו איהרער אַ חבר'טע — אַנ'אינזשיניער'ס אַ פרוי און איבערגע-לאָזט, ביז ס'וועט אָנקומען פון דער קהלה אַנ'-ענטפער.

פריי אַנ אינדערפריה האָט דאָס מיידעל אויפ-געריימט די שטוב און דערזעהענדיג אויף אַ טי-שעל אַ ברילי‌אַנטענעם רינג, האָט זי איהם גיך אַ כאַפּ געטון און אַריינגעוואָרפען אין עמער פון די מיסט.

גראָד האָט דאָס בעמערקט די בעלעבאָסטע און איהר במחילה געהייסען פערקאַשערען די אַר-בעל און אַרויסנעהמען דעם רינג...

אין דער זעלבער צייט איז אויך אָנגעקומען אַ בריף פון דער קהלה, אין וועלכען ס'ווערט דערצעהלט, אַז דעם ענין האָבען זיי אויסגעפאָרשט און די בלומרשטע אָרימע, עלענדע און היימלאָזע מיידעל הייסט ועשאַנסקי און איז אַנ'אויסגעלאַ-סענע און בעקאַנטע גנב'טע און וואוינט אויפ'ן פיש-מאַרק, וואו זי האָט ברידער און שוועסטער. פערשטעהט זיך, אַז דאָס מיידעל האָט מען גלייך געוויזען די טיר און... ווער ווייס, צי איצט קען מען זי ווידער נישט טרעפען יעדען פאַרנאַכט אין זעלבען גאָרטען, אויפ'ן זעלבען באַנק, כלי-פענדיג און פערגיסענדיג ימים טרעהרען...

טעלעגראַמען.

„טאָז"-דעלעגאַציע אין אינערן-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט). היינט האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון „טאָז" געווענדעט צום אינערן-מיניסטעריום וועגען שטיצע פאַר דער דאָזיגער אינסטיטוציע.

די דעלעגאַציע האָט בעקומען גוטע הבטחות.

קאָלאָניזאַציע פון אַמעריקאַנער יודען אין אוקראַינע?

ריגאַ, 17. (אט"ע). פון מאָסקווע מעלדעט מען, אַז גאָכ'ן פערברענגען דאָרט עטליכע טעג, איז אַרויסגעפאָהרען קיין אוקראַינע דער פאָרשטע-הער פון אַמעריקאַנער יודען, מייערס, וועלכער האָט אין מאָסקווע אָבגעהאַלטען אַ רייה קאָנפע-רענצען מיט דער סאָוויעטישער מאַכט מכח'ן פער-גרעסערען די יודישע קאָלאָניזאַציע-שטחים.

די סאָוויעטישע רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען מייערס'ן אַ דערלויבניש אויף אַריבערצופיהרען קיין אוקראַינע 50 טויזענד יודישע משפחות פון אַמעריקאַ, (?) וועלכע וועלען בעקומען ערד אין כערסאָנער גובערניע.

בעת זיין אָנוועזענהייט אין אוקראַינע וועט מייערס אַדורכפיהרען צוגרייטונגס-אַרבייטען, כדי צו רעאַליזירען זיין פּלאַן.

תבואה-ספּעקולאַנטען אין מאָסקווע.

מאָסקווע, 17 (אטע). די לעצטע טעג זע-נען אין מאָסקווע פאָרגעקומען מאַסען - אַרעסטען צווישען תבואה ספּעקולאַנטען.

Lekarz-dentysta
P. Żytnicka-Kahanowa
POWRÓCIŁA
KONSTANTYNOWSKA 9, tel. 33-53

די
„גאוני ישראל"
איז אַ גאַנץ נייער
אויפלאַגע
איז צו בעקומען אין אַדמי. „נייער פאָלקסבלאַט"
צום פּרייז פון 60 גראָשען.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייבעץ א. אַ. וו. אורי-אַנאַליז — 4 זל.

Dr. RACHELA LEWI
ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקהייטען
גדאַנסקאַ 24, טעל. 42-72.
נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

9123 מייל אויף א „שעווראלעט" אין 41 טאג

איבער די שלעכטע וועגען פון דרום־אמעריקא

זעלטענער פרוב פון דויערהאפטיגקייט און אויסהאלטעוודיגקייט פון אנ'אויטא

דער גרויסער אויטאמאבילן־קאנצערן „גענעראל מאטארס קארפאראציאן", וואס האט מיט א פאר וואכען צוריק געעפענט אין ווארשא א מאנטאזש־פאבריק פון שעווראלעטען האט ארגאניזירט אנ'איבערגעוועהנליכע רייזע אויף צוויי שעווראלעטען (א פאסאזשיר־ און א לאסט־) איבער דער לענג פון אפריקע דורך אייראפע פון קאפשטאט ביז שטאקהאלם. די אלגעמיינע לענג פון דער רייזע בעטרעפט 10,000 מייל. די ראזיגע עקספעדיציע האט נאך נישט דערגרייכט איהר ציל און ס'האט זיך שוין ארגאניזירט אנ'עהנליכע שעווראלעט־עקספעדיציע פון א שטעטעל אין טשילי טאצנא לענג אויס די ברעגען פון דרום־אמעריקא ביז בוענאס־איירעס די ראזיגע נייע עקספעדיציע איז אנ'אונטערנעהמונג פון איניגע פריוואטע פערזאנען.

דורכ'ן שטעטעל טאצנא אין טשילי איז אמאל פערביינפאהרען אנ'איטאליענישער אויטאמאביליסט אויפ'ן וועג פון ארגענטינא קיין ניו־יארק. דריי ארטיגע שאפערען אביסעל ראמאנטיש געשטימטע זענען אזוי איבערראשט געווארען פונ'ם ראזיגען פאל, אז זיי האבען בעשלאסען ארגאניזירען אנ'אויטא־עקספעדיציע פון טאצנא קיין בוענאס־איירעס. נאך א בעראטונג האבען די דריי שאפערען ושאן, מאנועל און הומבערטא בעשלאסען צו בענוצען פאר דער ראזינער עקספעדיציע ושאנס טאקסובקע פון דער פירמע שעווראלעט, וויל ווי זיי האבען זיך איבערצייגט האט דאס ראזיגע אויטא אין פערלויף פון די עטליכע יאהר, וואס ושאן האט איהם בענוצט, זיך ארויסגעוויזען פאר פינקטליך און אויסהאלטעווריג.

מאנועל און הומבערטא האבען פערקויפט זייערע טאקסובקעס, כדי צו שאפען זיך אויף רייזע־הוצאות. צו דער אונטערנעהמונג האט זיך אנגעשלאסען, א געוויסער פעררא פארעסטא, אלס סעקרעטאר און פיהרער פון דער עקספעדיציע. באלד ווי די 4 דרייסטע אונטערנעהמער זענען אנגעקומען קיין וואלפאריזו האט זיך צו זיי אנגעשלאסען דער בעקאנטער טשילישער זשורנאליסט סענאר פראנציסקא מאנעס דע אקא, א בעגייסטערטער סענש, וואס שטיצט יעדער אונטערנעהמונג, וואס האט פאר א ציל איינצושטעלען א קאמוניקאציע צווישען טשילי און ארגענטינא.

די עקספעדיציע האט זיך געלאזט אין דער ואמדינער וויסטע פון אטאקאמע, דורך שמאלע וועגען, וואס דרעהען זיך ווי שלענגלעך, איבער די בערג־שטראמען, דורך די אגרען אין די בערגיגע אראפפאלען, דורך די בלאטיגע און צושריגטע וועגען פון די ארגענטינער פלעכען קיין בוענאס־איירעס.

די עקספעדיציע איז ארויסגעפאהרען נישט אויספארשענדיג פריהער די קאמוניקאציע־בעדינגונגען און האבען זיך יעדעס מאל אנגעשטויסען אויף אומגעראכטעטע ואגען. פיל טייכלעך און שטראמען האט מען געמוזט איבערגעהן צופוס, אבער איבערפאהרען איבער בריקען, וואס זענען אויפ'ן ארט אימפראוויזירט געווארען. די שלעכטע וועגען פון דרום־אמעריקא זענען, וואס אמאל נאך ערגער געווארען פון די רעגענס. ווילדע חיות פלעגען זיך אפט בעווייזען אויפ'ן וועג, און איבערגעשראקענע פונ'ם מאטאר־רויש, אנטלויפען.

אבער די שווערסטע שטערונג, וואס די עקספעדיציע האט בעקומען אויפ'ן וועג איז געווען דאס איבערקומען דעם גרויסען וואגוואז אין דער אומגעגענד פון קאמאראן. מ'האט געמוזט לאזען דעם אויטא איבער דעם שיפען זייט פון בארג אויף 6000 פוס און שפעטער איהם ארויפציהען אויף דער זעלבער הויך אויף דער צווייטער זייט פונ'ם וואגוואז.

די טעכניש עמיטלען, וואס די עקספעדיציע האט געהאט אין איהר רשות — זענען געווען שנורען און שטיינער. מיט די שנורען האט מען ארויסגעצויגען דעם אויטא אויפ'ן בארג, און אונטערגעלעגט שטיינער אונטער די רעדער, כדי דער אויטא זאל זיך נישט אראפגליטשען אין תהום. דאס ראזיגע שווערע איבערטראנספארטירען האט אפגעדויערט 12 שעה.

נאך א רייהע אועלכע און מעהר ווענגי־עהנליכע פאסירונגען האט די עקספעדיציע ארורכמאכענדיג 9123 מייל אין 41 טאג גליקליך אנגעקומען קיין בוענאס איירעס. אלע אנטיילנעהמער פון דער עקספעדיציע הגם זיי זענען אויסגעמאטערט, זענען אין זעהר א גוטער שטימונג און זייער שעווראלעט נעפינט זיך אין א'א גוטען צושטאנד, אז זיי האבען בעשלאסען מיט'ן זעלבען וועג צוריקצופאהרען קיין טאצנע.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנגאזשירטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערן דער קופאן [illegible]. אויף אנפראגען אהן קופאן, [illegible].

גילטיג דעם 18-טען יולי 1928

7731. פ״ש 118.

דער קאמפעטענץ פון מיליטערישען געריכט אינטערליגט יעדע מיטהאנדלונג פון א פאבאראווי לגבי די פארשריפטען פון אוסטאוו וועגען מיליטער־פליכט נאכ'ן קוואליפיצירען איהם אלס דינסטפעהיגען.

7732. משה ג.

פאר פערשפעטיגען דעם בעשטימטען טערמין זיך צוצושטעלען פאר דער פאבאר־קאמיסיע דראהט א שטראף ביז 6 וואכען ארעסט ממילא ווע־ט די שטראף דורך דער אמנעסטיע איינגעצויגען.

7733. ו. ש. פון זגערזשער.

פערמשפט'ע פאר קאמוניזם געניסען נישט פון דער אמנעסטיע — סיידען אין מאמענט ווען זיי זענען בעגאנגען דעם אינקרימינירטען פערברעך זענען זיי נאך נישט אלט געווען קיין 20 יאהר.

7734. מ. מ. 49.

איהר שטעלט זיך צו אין נעהנסטען טערמין פאר די פערשפעטיגטע. א געלט־שטראף איז שוין סיי ווי אומפערמיידלעך.

7735. א שטענד. לעזער פון דער פראנציש־קאנער גאס.

ביי אייערע עלטערען קאן מען נישט אויפמאהנען אייערע שטייער־חובות.

קוים האט מען אבער יא געלייגט א סעקוועסטער אויף זייערע זאכען, מוזען זיי זיך תיכף ווענדען אין געריכט וועגען עלעמינירען זייער איי־גענטום פון סעקוועסט.

7736. C. D.

אויב דאס ערלעדיגען דעם אייגענטליכען ענין איז נישט געווען אפהענגיג פון בעטרעפענדען אמט, די נויטיגע דאקומענטען זענען שוין געהאט איבערגעשיקט געווארען, מעהר האט איהר זיך שוין צום בעטרעפענדען אמט נישט גערארפען ווענדען, קאנען די דערלאנגטע 2 זלאטעס נישט בעטראכט ווערען פאר קיין לאפובקע נאר אין ערגסטען פאל פאר א בעליידיגונג פון בעאמטען. איהר דארפט דעריבער תיכף אומבעדינגג דעם זעלבען בעאמטען איבערבעטען, ווען מעגליך דעם מיספערשטענדניש אין דער עפענטליכקייט אויפקלערען און בעשטימען א געוויסע סומע פאר אנ'עפענטליכען צוועק לויט'ן איינזעהן פון בע'עולה־טען בעאמטען.

7737. א קליינהענדלער

פערלעגען דירה געלט ווערט נישט וואלאריזירט לויט די פארגעזעהענע אין דער פעראָרדנונג פון 14 מאי 1924 נארמען.

דאקומענטען פון פיין און שאנד

פון ה. אבראמאוויטש.

(פון דעם נאהענטען עבר).

(סוף)

עס איז כאראקטעריסטיש, אז די נידעריגערע קאמאנדירען האבען שוין נעגעבען פעראָרדנונגען אויף איינגע אחריות, וויסענדיג, אז די „נאטשאל סטווע" וועט דערפון זיין צופרידען. יערענפאלס קיין אויפרייד און שטראף וועט מען פאר אזעלכע מעשים נישט בעקומען. פערקעהרט, אפשר נאר אנ'אויסצייכנונג.

אין פיל בעפעהלען חזר'ן זיך כסדר איבער פעראָרדנונגען, אז מען זאל אלע יודען — סאלדאטען ארויסשיקען פון די קאנצעלאריעס, פון די שפיטאלען אלס סאניטארען, ווי בכלל פון אלע מיליטערישע דינסט־אנשטאלטען — אויפ'ן פראנט.

עס זענען אין עטליכע בעפעהלען דא בעשולדיגונגען נעגען יודישע דאקטוירים און אנדערע מעדיצינישע אנגעשטעלטע, אז זיי פראפאגאנדירען רעוואלוציאנערע אידעען א. ד. גל.

עס זענען אויך דא „פריקאזען", אז מען זאל ביי יודען נישט קויפען, נישט צולאזען זיי פאר ליפעראנטען, מחמת זיי טרייבען שפעקולאציע און האבען א שעדליכע ווירקונג („אין די קאנפעקטען פון יודישע פאבריקאציע איז דא אפילו שעדליכעס פאר'ן געזונד" — דאקומענט נומער 32).

די מיליטערישע אינזשיניערען־פערוואלטונג פעראָרדענט נישט צולאזען אונטער קיינע אומשטענדען צו ארטיגע ארבייט קיין יודען אלס טעכניקער, ריעסאטניקעס (אופזעהער), מאגאזינערען, קאנפארשציקעס, און אנדערע אנגעשטעלטע (דאק. נ. 43, נומ. 43, 44 און אנד.) אין אנדערע ווערט בעטאנט, אז יודען קענען דערביי אראפנעהמען די פלענער פון די שוץ־גרובענס און איבערגעבען דעם שונא.

די נגישות געהען אריבער אפילו אין 1916 יאהר. אין בעפעהל פון 22 פעברואל פון שעף פון ארעסער מיליטערישען קרייז צום בעסאראבער גובערנאטאר ווערט געזאגט: „זייט אזוי גוט אין דער ערשטער רייהע ארויסטרייבען אויף די אקאפע (גראבען) ארביים יודען, מענער און פרויען פון 16 יאהר אן און עלטער, פערבייטען מיט קריסטען נישט דערלאזבאר. ווינשענסווערט לויט מעגליכקייט תיכף אפרייניגען דעם 50־ווארסטיגען גרעניץ־פאס מיט רומעניען פון דער יודישער בעפעלקערונג. (דאק. נומער 49).

אין איין דאקומענט (מינסקער ושאנדארם־פערוואלטונג) ווערט געזאגט, אז די אינזשינערען רוסען און פאליאקען פון זעמסקי־פערבאנד זענען אויפגערעגט געגען יודען. „לויט זייער מיינונג זענען יודען שעדלעך און געפעהרליך פאר'ן רוסישען פאלק".

איניגע קאמאנדירען זענען שוין אזוי דורכגעדרונגען געווארען מיט האס צו יודען, אז זיי קענען שוין אפילו נישט בענוצען דעם ווארט „יעווריי" און שרייבען אין אפיציעלע פאפירען דעם זירעל־ווארט „זשיד". דער שעף פון א בריגאדע שרייבט צו די „פאלקאווע קאמאנדירען" כזה הלשון:

„פאר קיינעם איז נישט קיין סוד, אז יעדער זשיד בעמיהט זיך מיט אלע נידערטרעכטיגסטע מיטלען זיך צו בעפרייען פון מיליטער־דינסט... קיינמאל האט זיך נישט ארויסגעוויזען אזוי קלאר ווי איצט, דער אמת'ער מאראלישער פרצוף פון דעם פאלק... און נאך דער מלחמה וועט ער ווייטער אנהויבען פארערען גלייכבערעכטיגונג... נאר'ן פערטיידיגען פון פאטערלאנד... עס וועט זיך דאך ענדיגען די מלחמה... דער פאלקס־צארן וועט דעמאלט אהן ספק זיך אויסגיסען אויף זייערע (פון די יודישע סאלדאטען) אומשולדיגע עלטערן און קינדער".

די גענעראלען האבען שוין געגרייט א בארען פאר די צוקונפטיגע נאך'מלחמה'דיגע פאגראמען.

עס זענען ארויסגעגעבען געווארען אנקעטעס דער מלחמה. אלע ידיעות זענען שוין געווען אזוי וועגען די בעציהונגען פון די יודישע סאלדאטען צו איינזייטיג און האבען אזוי געטארעלט די יודען, אז אין אויסלאנד איז שוין לאנג געווארען אויפפאלענד זייער ריכטיגקייט. ווארום דאך, האט מען היבשע יודען געמוז'ט שענקען געארגי־קרייצען פאר העלדישקייטען, דאך האט מען געוואוסט פריוואט וועגען פאקטען וועגען אמת'ער מסירת נפש פון יצ־ען פאר'ן רוסישען חייל. דעריבער ווערט אין די בעגלייטונגס־פאפירען צו די אנקעטעס געזאגט, אז די ידיעות דארפען זיין אלזייטיגע. גענעראל יאנושקעוויטש אליין שרייבט צום הויפט־קאמאנדיר פון די צפון'דיגע ארמעען אלעקסייעוו'ן אזוי:

„אהן ספק וועט נאכ'ן פערענדיגען די מלחמה אויסקומען אוועקצושטעלען הארב די פראגע וועגען די מעגליכקייט איבערצולאזען יודען אין די רייהען פון דער ארמעע, יערענפאלס וועגען פערקלענערען זייער צאהל. דערפאר איז זעהר ווינשענסווערט, אז צו יעדער צייט דארף זיין א סיסטעמאטיזירטען מאטעריאל".

זעהר כאראקטעריסטיש איז דער אופן פון שטעלען די פראגען אין דער „אנקעטע". אין אלעמען איז דא עטליכע און צוואנציג פראגען. אלע טראגען זיי א'א כאראקטער, אז ענטפערען מוז מען וועגען יודען נעגאטיוו. דאס זענען די אזוי־גערופענע „אונטערזאגענדיגע פראגען". די פראגען זענען צוטיילט אויף רובריקעס: 1) די מאראלישע אייגענשאפטען פון די יודען־סאלדאטען, 2) די קאמף־אייגענשאפטען זייערע, 3) די פיזישע אייגענשאפטען, 4) די בעציהונג פון דער יודישער בעפעלקערונג צו דער איצטיגער מלחמה.

מיר ברענגען צוליב מאנגעל אין ארט נאר עטליכע פראגען, וועלכע גיבען א בעגריף וועגען "אביעקטיוויטעט" פון די אנקעטע.

פאלען פון אריבערטרעטונג (דורך יודען־סאלדאטען) דעם דינסטליכען חוב און שבועה, פאלען פון פערראט און נישט אפהיטונג דעם כבוד פון א קריגער, בירגער און מענשען. פאלען פון אויסמיידען דאס דינסט אויפ'ן פראנט. דעזערציע, מיטגעפיהל דעם שונא, שפיאנאזש, שלעכטע בעציהונג צו אונזערע (רוסישע) סאלדאטען.

פאלען פון אנטלויפען אין מיטען שלאכט, פון איבערגעבען זיך דעם שונא. די האלטונג פון יודען אין געפאנגענשאפט וכדומה.

כדי צו „פערוויסען" אביסעל די איינזייטיגקייט פון דער אנקעטע, איז דא איינאיינציגע (צווייטען 23!) פראגען, וואס דארף צוגעבען די אנקעטע „אביעקטיוויטעט": „בעזונדערע פאלען פון ארויסווייזען דורך יודען־סאלדאטען העלדישקייט, מסירת־נפש און שטאנדהאפטיגקייט".

זעלבסטפערשטענדליך האט די פאזיטיווע פראגע אין ים פון די נעגאטיווע קיין שום בעדייטונג נישט. די וואס דארפען ענטפערען האבען געזעהען די אמת'ע כונה פון די העכערע און האבען מסתמא די לעצטע פראגען אויסגעמיטען, אדער געענטפערט, אז זיי זענען אזעלכע פאלען נישט בעקאנט. דעמאלט זענען ז ייראך פולשטענדיג אין ארדנונג.

צום בעדויערן זענען אונז נישט בעקאנט, צי אין די ארכיוועז זענען ערגיץ דא די אויסגעפיהלטע אנקעטעס. איין זאך איז קלאהר, אז „בעארבייטען" דעם מאטעריאל האבען שוין די צארישע גענעראלען נישט בעוויזען.

פערמאכטען האבען זיי זיך גאנץ ברייט, לדורות אויף נאך דער מלחמה. זיי האבען געוואלט אין בוכשטעבליכען זין פי'יש אומברענגען דאס יודישע פאלק, די איבריגע רעשטלעך פערשטעמפלען אלס מענשען אהן געוויסען, כבוד און נעפיהל פון הוב. דאס יודישע פאלק האט טאקע אויסגעטרונקען דעם גאנצען כוס התרעלה אין דער צייט פון וועלט־קריג און אפילו נאך דער מלחמה. דער קומענדיגער היסטאריקער וועט מיט שטוינונג און עקעל בעשרייבען די עפאכע פון זאאלאגישען מענשען־האס און אונענדליכע פייניגונגען, וואס יודען האבען אריבערגעטראגען.

מיר אבער, וואס האבען אין דער עפאכע געלעבט, קענען נאך נישט האבען די נויטיגע היסטארישע פערספעקטיווען. מיר קאנען זיך בעגנוגענען נאר מיט קאנסטאטירען, אז די געמעוידע (געטין פון שטראף) האט די אלע צוררים און בלוט־צאפער אפגעווישט פון פנים פון דער ערד. אין די גרוב, וואס זיי האבען פאר דעם יודישען פאלק געגרייט — זענען זיי אליין בעגראבען געווארען...

צי וועט עס אבער זיין א לעהרע און ווארנונג פאר די איצטיגע און שפעטערדיגע צוררים — דאס איז, צום בעדויערן, א גרויסער ספק, ווי די ערפאהרונג בעווייזט, — איז די געשיכטע נאך נישט קיין געטרייע לעהרע.

*

פון דער רעדאקציע:

די פאלגענדיגע זאצען זענען צום בעדויערן ארויסגעפאלען פון נעכטיגען ארטיקעל „דאקומענט פון פיין און שאנד" אין דעם ארט, איידער עס הויבט זיך אן דער זאץ: „פון די געדרוקטע דאקומענטען א. א. וו.

גען. יאנושקעוויטש איז געווען א מענש מיט אויסגעשפראכענע סאדיסטישע נייגונגען, וועלכער האט זיין אומפעהיגקייט און טעמפקייט געוואלט פערדעקען מיט א כלומרשטען פערראט פון יודען. די מפלה פון דער רוסישער ארמעע האבען געפאדערט א שעיר לעזאזל, און יודען זענען געווען א ראנקבארער מאטעריאל פאר די אלע „פראקעט־גענעראלען", דערצויגענע אויפ'ן גייסט פון „נאוואיע ווערעמיא". זיי האבען נישט געקענט פערצייכענען אויף זייער קאנטא, קיין „נצחונות" איבער'ן אויסערליכען שונא. יאנושקעוויטש מיט זיין גענעראלען כנופיא האבען אבער אויפ'ן יודישען פראנט געהאט „נצחונות" וועלכע האבען זיך אויסגעדריקט אין כסדר'דיגע פייניגונגען פון א זעקס־זיבען מיליאנינען פאלק.

איינער פון די אנגעזעהענסטע קאנסערוואטיווסטע מיניסטארען קריוואשעאין האט געזאגט אין מיניסטארען־ראט „איבער רוסלאנד הענגט אנ'אומאויסגאנגבארע טראגעדיע. אמאל מראכסטו, אז דו געפינסט זיך אין משוגעים־הויז", אלע מיניסטארען האבען איינגעשטימט מיט איהם, געפינענדיג, אז די הויפט־סיבה פון אזא אומערטרעגליכע לאגע איז יאנושקעוויטש, פאר וועלכען זיי האבען נישט געפונען גענוג ווערטער און עפיטעטען. ער איז נישט אזוי נאאיוו, ווי נישט דערלאזבאר נאריש, כאטש ער פערעכענט זיך אליין פאר א בישט־אנערקענטען גאון. זיין אומענדליכע ווילקירליכע זעלבסטהערשערישקייט בינדט זיך מיט אומפעראנטווארטליכקייט און ארויפווארפען די פעראנטווארטליכקייט אויף אלעמען. ער איז פערמד דעם רוסישען פאלק (ער איז געווען א פאליאק) און זיינע עוברות זענען א חרפה און ווייזען ארויס א מאראלישע געפאלענקייט.

די גרעסטע אויפרעגונג האט ארויסגערופען אין מיניסטארען־ראט די עוואקואירונג פון דער ציווילער (ד.ה. יודישער) בעפעלקערונג פון די פראנט געגענדען. ביי דעם סיסטעמאטישען רוקען זיך פון די דייטשען אויף דער רוסישער טעריטאריע האט די עוואקואציע אנגענומען א כאראקטער פון „אמת'ע פעלקער־איבערוואנדערונג" און אנגעטון אומענדליכע צרות, פערשאפענדיג די ציווילע רעגירונג די גרעסטע זארג. „איבער גאנץ רוסלאנד — מעלדעט דער זעלבינער קריוואשעאין, — פערשפרייטען זיך קראנקהייטען, קללות, צרות, ארימקייט און עלענד, הונגעריגע און אפגעריסענע זיהען זיי (די עוואקואירטע) פאניק און לעשען אויס די לעצטע צוקען פון דער בעגייסטערונג פון די ערשטע מלחמה־חדשים".

עס האבען אבער נישט געהאלפען קיין טענות פון די מיניסטארען, ווען די „הויכע ספערען" זענען געווען פאר דער פראקטיק פון יאנושקעוויטש'ן מיט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש'ן...

לוינט זיך פאַר אַ פרוי צו זיין אייפערזיכטיג?

און וואָס איז מיט'ן מאַן? — דאַרף ער אַרויסווייזען אייפערזוכט? — אַ פראַגע וואָס ווערט דעבאַטירט אין פיל פאַמיליעס

אָנגעהויבען האָט זיך עס פון אַ צופאַל:

אין אַ שעהנעם זומערדיגען אָווענד, ווען עס איז אוממעגליך געווען צו זיצען אין דערהיים און זיך פעראינטערעסירען מיט עפּעס אַנ׳אַרבייט, האָט זיך אין מיטען דערינען דער טעלעפאָן צוקלונגען.

ווען דער טעלעפאָן צוקלינגט זיך ביי מיר אין הויז אַ צייט, ווען איך האָב קיין השק נישט עפּעס צו טון, בין איך זעהר צופרידען. איך נעהם דאַן אָן זעהר גערן יעדער איינלאַדונג און איך בין גרייט צו גיהן וואוהין ס׳ניט איז, אַבי נישט צו זיצען אין דערהיים.

אַזוי האָב איך דאָס מאָל אָנגענומען די איינלאַדונג זיך דורכצוגעהן מיט אַ גאַנצער קאָמפּאַניע אין פּאַרק, און איך מוז זאָגען, אַז עס האָט מיר שפּעטער נישט באַנג געטון דערויף, וואָס איך האָב אַוועקגעגעבען עטליכע שטונדען.

אין פּאַרק איז די לופט געווען פריש. פערליבטע פּאָרלעך, וועלכע האָבען זיך פאַר אומיצען נעראַרפּט בעהאַלטען, האָבען אין די טונקעלע אַלעען געשפּאַצירט, און פון ערגיץ האָט זיך געטראָגען אַ געזאַנג און אַ הילכיגער געלעכטער.

אין אונזער קאָמפּאַניע זענען געווען עטליכע מענער און עטליכע פרויען, האָבען מיר קוים מיט צרות פאַר זיך אַ לעדיגע באַנק אויסגעזוכט, און נאָכדעם ווי אַלע האָבען זיך אַוועקגעזעצט האָט איינער, אַ יונגער מאַן, וועלכער האָט ליב צו בענקען נאָך די צייטען, וואָס זענען שוין לאַנג אַוועק, פערזונגען אַ לידעל.

דאָס איז געווען אַ לידעל פון איינעם, וואָס קלאָגט זיך דערויף, וואָס ער האָט אַמאָל ליב געהאַט אַ יונגע מיידעל, ווי די יונגע מיידעל האָט איהם מיאוס אָפּגענאַרט און אויסגעביטען אויף אַנ׳אַנדערן.

— גענוג צו זינגען סענטימענטאַלע לידלעך! — האָט איינע אַ יונגע דאַמע אַ זאָג געטון. — אַ מאַן אין אייערע יאָהרען דאַרף מעהר נישט זיין סענטימענטאַל...

איז אַוועק אַ געשפּרעך וועגען ליבע און סענטימענטאַליטעט, ביז מען איז אַרויפגעקומען אויף דער פראַגע וועגען דעם היינטיגען פאַמיליען־לעבען.

די אייביג אָנגעווערטאָגטע, אייביג אַלטע און שטענדיג נייע פראַגע.

און דאַן האָט איינע פון אונזער קאָמפּאַניע, אַ יונגע דאַמע, וועמען אַלע האָבען געהאַלטען פאַר זעהר אַ קלוגע, אַרויסגעזאָגט אַ געדאַנק, וואָס האָט באַלד אַרויסגערופען אַ היציגע דעבאַטע. זי האָט געזאָגט:

— ווען אַ פערהייראַטע פרוי וויל זיין זיכער מיט איהר מאַן, ווען זי וויל, אַז ער זאָל קענען ביישטעהן אַ כך נסיונות און זיך דאָך קיינמאָל אין קיין אַנדערער נישט פערליבען, זאָל זי זיין זעהר טאַקטיש און דער עיקר — קיינמאָל נישט אַרויסווייזען קיין אייפערזוכט.

דעם ראַיינען געדאַנק האָט זי שפּעטער נאָך מעהר ענטוויקעלט און עס איז לויט איהר מיינונג אויסגעקומען אַזוי:

אַ פרוי, וועלכע ווייזט אַרויס אייפערזוכט, פיהרט דערמיט אַליין אַרויף איהר מאַן אויף זינדיגע געדאַנקען און ברענגט איהם דערצו, אַז ער זאָל שטילערהייד פערפיהרען אַ ראָמאַן מיט דער פרוי, אויף וועמען זי איז אייפערזיכטיג.

ווען אַ פערהייראַטע פרוי זעהט, אַז איהר מאַן שענקט אַ סך אויפמערקזאַמקייט אַ געוויסער דאַמע, זאָל די פרוי זיך האַלטען אַזוי, אַז יענער דאַמע זאָל בשום אופן נישט איינפאַלען דער געדאַנק, אַז זי קוקט אויף איהר ווי אויף אַ קאָנקורענטקע און אַז זי בעטראַכט זי ווי איינע, וועלכע קען זיך מיט איהר פערמעסטען אין כּוחות אין ליבע.

וואָס פאַר אַ מיינונג זי זאָל וועגען יענער דאַמע נישט האָבען, ווי ווייניג זי זאָל נישט רעדען וועגען איהר, אָדער ווי הויך זי זאָל נישט רעדען וועגען איהר, זאָל זי זיך האַלטען אַזוי, אַז יענע זאָל גלייך בעמערקען און פיהלען, אַז זי שטעלט זיך העכער פאַר איהר.

און טון זאָל זי דאָס נישט דוקא אַזוי, אַז יענע זאָל זיך פיהלען בעליידיגט. פערקעהרט, זי זאָל שטענדיג האַנדלען אַזוי, אַז יענער זאָל גאָר קיינמאָל נישט איינפאַלען, אַז זי איז, אָדער אַז זי קען זיין אייפערזיכטיג אויף איהר...

ווען יענע קומט צוגעהן אין הויז, זאָל מען זי אויפנעהמען פאַר אַ פיינעם גאַסט און איהר אַרויסווייזען די געהעריגע אויפמערקזאַמקייט; און דערמיט אַליין וועט מען שוין דערגרייכען דריי זאַכען: ערשטענס, וועט יענע — אויב זי איז אַפילו נישט גלייכגילטיג צום מאַן — פיהלען, אַז דער געוויסען דערלאָזט איהר נישט דאָס אַרויסצווייזען אין דער צייט ווען ס׳ווייב איז צו איהר אַזוי גוט.

און צווייטענס, ווען דער מאַן וועט זעהן ווי פיין זיין ווייב האַלט זיך צו דער דאַמע, וועט זי, ס׳ווייב, ביי איהם אויסוואַקסען זעהר הויך, און דאָס אַליין וועט איהם שוין אָפּהאַלטען פון מאַכען אַ פאַלשען שריט...

אַ געהיימע ליבע הויבט זיך אַלע מאָל אָן דורך אַ צופאַל, דורך אַ קלייניגקייט, וואָס מען קען זעהר לייכט אויסמיידען, אָדער אָפּשאַפען; די געהיימע ליבע ענטוויקעלט זיך אָבער מעהרסטענטיילס דורך דעם, וואָס די ווייב הויבט אָן אַרויסווייזען צופיל אייפערזוכט...

איין קריגעריי מיט׳ן מאַן איבער אַ פרוי, אויף וועמען מען איז אַביסעל אייפערזיכטיג, און דאָס איז שוין גענוג, אַז דער מאַן זאָל זיך דערפיהלען נעהנטער צו יענער פרוי און זיין נייגיריגקייט צו זיין מיט איהר נאָך נעהנטער זאָל ווערען נאָך שטאַרקער און צורייצטער...

אַזוי האָט די דאַמע גערעדט, בעווייזענדיג, אַז אייפערזוכט פון דער ווייב טרייבט אַ מאַן אין די אָרעמס פון אַנ׳אַנדערער. און זי איז געווען זיכער, אַז אַ דאַנק דעם, וואָס זי איז אַזוי טאַקטיש און ווייזט נישט אַרויס קיין אייפערזוכט, איז איהר מאַן געטריי און איבערגעגעבען און פיהרט נישט קיין ליבעס מיט קיין אַנדערע פרויען...

אויף די מעהרסטע מענשען פון אונזער גרופּע האָבען די אַרגומענטען פון דער דאַמע געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק, ווייל זי האָט גערעדט זעהר שעהן און איבערצייגענד.

איך אָבער בין געזעסען אין אַ זייט און האָב געשמייכעלט פאַר זיך אין די וואָנצעס. און, גלויבט מיר, אַז איך האָב געהאַט אַ גרונד צו שמייכלען... ווילט איהר דאָך אַוודאי וויסען, וואָס פאַר אַ גרונד, וועל איך אייך זאָגען:

איהר מאַן, אין וועמעס געטריישאַפט זי איז אַזוי זיכער, פיהרט שטילערהייד אַ ליבע מיט אַנ׳אַנדערער... און יענע, די אַנדערע, איז אויך גענוג „טאַקטיש“ זיך צו האַלטען אַזוי, אַז די ווייב זאָל דאָס נישט בעמערקען...

פונקט ווי זי וואָלט געווען נאָט די נשמה שולדיג, קומט זי אַריין צו איהר געליבטען אין הויז, און פערהאַלט זיך צו זיין ווייב אַזוי פריינדליך און אַזוי „אומשולדיג“, אַז יענע מיינט טאַקי, אַז זי איז אַ מלאך אין מענשענגעשטאַלט...

איין מאָל אין וואָך, אָדער איין מאָל אין צוויי וואָכען, קומט זי צוגאַסט ווי אַ גוטע פריינדין פון דער פאַמיליע און האַלט זיך צירליך־מאַניערליך, און שטילערהייד טרעפט זי זיך מיט איהם נישט נאָר אין רעסטאָראַנען, נאָר אויך אין האָטעלען...

דאָס איז אַ פאַלשע בעשעפעניש. וואָס קען אויף איהר איינענעם שטיינער זיין „טאַקטיש ווען מען דאַרף“. און זי האָט זיך שוין אין איהר פאַלשקייט אַזוי אַריינגעלעבט, אַז אַפילו דעם געליבטען איז זי אויך פאַלש, און דערביי רעדט זי זיך איין, אַז זי בעגעהט נישט קיין פערברעכען, ווייל כּל־זמן אַ מענש שלעבט אויף דער וועלט, דאַרף ער הנאה האָבען פון לעבען און נישט טראַכטען וועגען דעם, וואָס דער מאָרגען וועט ברענגען..

און אָט אַזוי לעבט זיך אַ פרוי אין פערברעכעריש און מיינט, אַז אַ דאַנק דעם, וואָס זי איז טאַקטיש און ווייזט נישט אַרויס קיין אייפערזוכט, איז איהר מאַן איהר געטריי און איבערגעגעבען; און זי ווייסט נישט דעם אמת וועגען איהר מאַנ׳ס געהיימער ליבע מיט דער „פריינדין“, וועלכע איז אויך „טאַקטיש“. אָבער אויף איהר איינענעם שטיינער...

און וואָס איז מיט אונזערע מאַנספערשוינען?

אויך צווישען אונזערע ברידער געפינט מען אַזעלכע, וואָס רעכענען, אַז אויב מען וויל אויסהיטען די ווייב, אָדער די געליבטע פון אַ געהיימען ראָמאַן מיט אַנ׳אַנדערען, איז גלייכער נישט אַרויסצווייזען קיין אייפערזוכט און זיך שטענדיג האַלטען אַזוי, גלייך קיין אַנדערער וואָלט זיין פּלאַץ קיינמאָל אין לעבען נישט געקענט פערנעהמען.

נישט אַלע מאָל אָבער געלינגט די ראַיינע טאַקטיק, און איך ווייס פון פאַלען ווען דער מאַן איז זיכער, אַז זיין טאַקטיק איז זעהר אַ געראָטענע, און ער ווייסט נישט, אַז הינטער זיינע פּלייצעס שפּילט זיין פרוי אַ ליבע מיט זיין פריינד, וועלכער קומט אַריין צו איהם אין הויז און מאַכט דעם אָנשטעל, אַז ער איז אַ „פריינד פון דער פאַמיליע“....

די צרה איז, וואָס צו יעדער טאַקטיק איז פערהאַן אַ נעגען־טאַקטיק...

און דער רעזולטאַט איז — פאַלשקייט און פערראַט אַרום און אַרום.

מען גיט אַלץ עצות ווי אַזוי זיך אויסצוהיטען פון די פערשידענערליי פאַלשקייטען אין דעם פאַמיליען־לעבען און אין ליבע. אָבער די אַלע עצות זענען מעהרסטענטיילס נאָר נישט ווערט; דאָס לעבען געהט זיך זיין איינענעם וועג, און אויב מען טרייבט עס אַרויס דורך דער טיר, קריכט עס אַריין דורכ׳ן פענסטער.

מ. גלעבאָוויטש.

אַ משפט איבער „אַנ׳אַנטיסעמיט פון גאַס“

אין דער לענינגראַדער „קראַסנאַיאַ גזיעטאַ“ פון 2־טען יוני לעזען מיר:

„אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען פּראָספּעקט איז געשטאַנען אַ מאַן און האָט אַרויפגעיאָגט אַ שרעק אויף אַלע פערבייגעהער. ער האָט געהאַלטען אין דאַרט אַ ברענענדען שטעקען, האָט געפאָכעט מיט איהם אין דער לופטען און דער שמעקענדער רויך האָט אַלעמען פערטריבען. אָנשטאָט אַ היטעל האָט דער מאַן געטראָגען אויפ׳ן קאָפּ אַ נאָז־טיכעל. ער האָט געטופּעט מיט די פיס און האָט זיך געווירעלט אַזוי ווי עס קאָנען זיך ווירלען „עכט־רוסישע“ לייט. דערזעהענדיג פון ווייטען אַ פרוי, איז ער צוגעלאָפען צו איהר און האָט אָנגעפאַנגען שרייען:

— זשידאָווקע! חברים, דאָ שטעהט פאַר אונז אַ זשידאָווקע. אַ טויט די זשידעס! זיי אונטערדריקען אונז, רוסען! די זשידעס האָבען געקרייציקט אונזער קריסטוסען. זיי דריקען און שטיקען אונז!..

דער צעווּשטער אַנטיסעמיט איז נאָכגעלאָפען דער פרוי, האָט איהר געשלעפּט פאַר׳ן אַרבעל פון מאַנטעל און האָט געשריען:

— זשידעס! אַ טויט די זשידעס! ער האָט געשריען, אָבער נישט געשלאָגען. ער האָט אַזוי לאַנג געשריען, ביז אַ קאָמפּאַני פון דער מיליץ (פּאָליציי) האָבען איהם אַרויפגעזעצט אויף אַנ׳איזוואָשטשיק און אַוועקגעפיהרט אין דער פּאָליציי. אָבער אויך אין דער פּאָליציי־געביידע האָט ער נישט אויפגעהערט צו שרייען:

— ווער בין איך? איך בין אַ יודען־האַסער! איך וועל אויס׳הרג׳ענען די זשידעס!

ער האָט אַזוי לאַנג געשריען, ביז ער איז אַ פערמאַטערטער געפאַלען אויפ׳ן בעטעל און איז אַנטשלאָפען געוואָרען.

איצט משפט מען איהם אין פאָלקס־געריכט. ער נעמט אַרונטער די קעפּקע און זיין זייער שמאָלער שטערן און די פינטלדיגע אויגען זאָגען עדות אויף דעם, אַז פאַר׳ן געריכט שטעהט דאָ אַ קליין מענשעלע, אַ גרויסער טרופ, וועלכער איז גאָר נישט עהנליך אויף דעם, וועלכער האָט אויפ׳ן אינטערנאַציאָנאַלען פּראָספּעקט אַזוי „העלדיש“ געטראַכט אויסצוהרג׳ענען אַלע יודען.

— איך בין געווען שכּור, — זאָגט ער שטיל, — און איך בין גאָרנישט קיין שונא פון יודען. איך האָב זיי נאָר זייער ליב. אָט האָב איך געהאַט אַ שותּף אַ יודען, פלעגט איהם אַלע מאָל אָפּט זאָגען: „אָט זאָג איך, חיים, כאָטש דו ביסט אַ זשיד, פונדעסטוועגען האָב איך דיך ליב“.

זעהענדיג, אַז זיין ביישפּיל פון יודען־ליבע איז נישט זייער איבערצייגענד, פּרובירט ער זיך ווייטער פערענטפערען:

— מיר זענען אומוויסענדע מענשען, דער פערפלוכטער צאַרישער רעזשים האָט אין אונז איינגעפּלאַנצט נאַציאָנאַלען האַס. משפט נישט מיך, בירגער־ריכטער, משפט די פערפלוכטע צאַריסטישע אָרדנונג.

— איך ווייס, אַז מען וועט מיך פער׳משפט׳ן. וואָס קען מען זיך העלפען. יודען זענען פאַראַנען אַ סך און איך בין איינער אַליין...

דאָס געריכט האָט איהם פערורטיילט צו 3 חדשים טורמע און דערנאָך אַרויסשיקען איהם פון לענינגראַד אויף דריי יאָהר „צייט“.

—:o:—

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

(56 (ראָמאַן).

זיי זענען אַוועק עסען מיטאָג.

ביים טיש זיצענדיג, האָט סאַלאָמעאַ דערקלעהרט, אַז כּל זמן זי וועט זיך געפינען אין ניצצא וועט זי נישט אַרויסגיין פון שטוב. זי האָט געטענה׳ט, אַז ס׳איז כּדאי וואָס שנעלער אַוועקצופאָהרען קיין פּאַריז. דאָרט — האָט זי געזאָגט — וואָלט זי כאָטש פּטור געווען פון חוזק שמייכלען...

בייטאָג איז ראָבערט בכּיוון אַוועק פון שטוב כּדי צו אויסמיידען אַ פאַמיליען סצענע מצד סאַלאָמעאַ׳ן.

אין אָוונט אָבער האָט זיך דער שטורעם בעניט: סאַלאָמעאַ איז געווען זיכער, אַז ראָבערט איז געגאַנגען אויף אַ ראַנדעוואו מיט דער קאָקאָטע.

כּדי איינגאַנצען צו איינשטילען סאַלאָמעאַ׳ס אונצופרידענהייט, האָט ראָבערט ענדליך מסכּים געווען אויפ׳ן אַוועקפאָהרען.

— ווען ווילסטו פאָהרען? — האָט ער אַ פרעג געטון.

— תּיכף... באַלד!

— דאָס איז אוממעגליך. זיי ערנסט, און טו מיר נישט אָפּ קיין נאַרישקייטען, כ׳בעט דיך! אויב דו ווילסט, וועלען מיר אַרויספאָהרען אין אַ וואָך אַרום.

— גוט, ווי דו פערשטעהסט.

און צום ערשטען מאָל פאַר זייער קענען זיך, זענען זיי איינגעשלאָפען אָהן צאַרטע שטיפערייען און אָהנ׳סופיגע קישערייען.

סאַלאָמעאַ האָט גוט געוואוסט, אַז זי איז אומגערעכט מגזם ווייענדיג די שולד פון ראָבערט׳ן.

זי איז אָבער געווען אייפערזיכטיג, און נישט געקאָנט איבער זיין אין זיך דעם גרימצאָרן, וואָס האָט געבושעוועט אין איהר, פערטויבענדיג דעם קלאָהרען שכל.

זי האָט געזאָגט, אַז זי וועט נישט פערלאָזען איהר צימער, אין נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ראָבערט האָט זיך ביי איהר געבעטען זי זאָל זיך דערווען איהר בעשלוס, האָט ער עס ביי איהר נישט געקענט בשום אופן פועל׳ן.

— איך ברויך אָבער, טייערע מיינע, צו האָבען פרישע לופט — האָט ער געזאָגט — און אויב דו האָסט זיך פער׳עקשנט און ווילסט דווקא נישט אַריבערגעהן די שוועל פון דעם צימער, דו ווילסט איהם פערוואַנדלען אין אַ תּפיסה קאַמער פאַר זיך קען איך, זיי מיר מוחל, טויזענט מאָל מוחל, נישט טיילען מיט דיר די פערשלאָסענהייט...

אויפ׳ן צווייטען טאָג איז ראָבערט פאַקטיש אַרויס פון שטוב.

ער האָט אַרומשפּאַצירט איבער אַלע קלובען און קאַסינאָס, און ערשט ביינאַכט האָט ער זיך צוריקגעקעהרט אַהיים.

אין זיין אָנוועזענהייט האָט זיך פּיער גיליאַם איינגעאָרדענט אין זשערמענס צימער, וואָס איז געווען בשכנות פון דער קיך, און זיך מיט אַלע כּוחות בעמיהט צו דערווייזען דער דינסטמיידעל אַז זי איז די בעסטע און געשמאַקסטע ליבהאָבערין, וואָס קאָן נאָר זיין.

— אַ גרויסער שאָד, וואָס איך קאָן דאָ נישט נעכטיגען, — האָט ער צו איהר דורך אגב אַ זאָג געטון.

— פאַרוואָס עפּיס נישט קענסטו איבערנעכטיגען?

— אין אַז דיינע באַלעבאַטים וועלען זיך דערוויסען?...

— איך האָב זיי אין דר׳ערד!.. אין אגב האָט זיך דער הער מייגער גענומען אַריינפּלאַפּלען אין עפּיס אַ שטילציגע געשיכטע, אין אַז די מאַדאַם האָט איהם געכאַפּט ביי דער האַנד. גייט עס צום טייוועל!.. וואָס איז עס עפּיס הפקר אַ וועלט? איך טאָר נישט האָבען קיין געליבטען?.. איהר איז גוט — זי האָט אַ מאַן! האָרך מיך, וואָס איך וועל דיר זאָגען: דו עסט מיט מיר אָפּ אין מיין צימער... וועסט שוין זעהן, אַז דו וועסט שוין בעסער אָפּ עסען, ווי מיינע מאַלפּעס... דערנאָך וועלען מיר זיך רוהיג געהן שלאָפען! מאָרגען ווידער, אַז דו וועסט האָבען חשק גוט צו פריהשטיקען, טאָ זיי קיין נאַר נישט... שעהם זיך נישט.

פּיער גיליאַם איז איינגעגאַנגען אויף דער דינסטמיידעלס פאָרשלאָג, און אין דער צייט, וואָס זשערמאַן איז פערנומען געווען מיט קאָכען מיטאָג פאַר דעם באַראָן איידעלשטאַט און זיין פרוי, האָט ער זיך גענומען אַריינשטודירען אין דעם פּלאַן פון דער וואוינונג.

מיט צופרידענהייט האָט ער קאָנסטאַטירט, אַז מ׳קאָן אַלץ גאַנץ גוט זעהן און הערען, וואָס עס טוט זיך אין דעם שלאָפצימער פון די איידעלשטאַטס.

אויסנוצענדיג די צייט, ווען זשערמען איז געווען פערנומען מיט׳ן דערלאַנגען צום טיש, האָט ער זיך אַריינגעקריגען אין דער שראַנק, וואָס איז אַריינגעמאַכט געווען אין וואַנד פון קאָרידאָר.

מיט אַ גרויסען נאָגעל האָט ער אין איהם אויסגעבוירט עטליכע לעכער און איהם האָט שוין אָפּגעטיילט פונם שלאָפצימער בלויז אַ דינע מחיצה פון טאַפּעטען.

נישט טראַכטענדיג מעהר וועגען זשערמען, האָט זיך גיליאַם גענומען גערולדיג וואַרטען, זייענדיג אומבעוועגליך אין זיין בעהעלטעניש.

———

אין שלאָפצימער — אויף יענער זייט, הייסט עס — האָט דער וואַנד־זייגער פאַמעלעך געקלאַפּט.

אַנ׳איינציגער לאָמפּ, האָט איהם גאַנץ העל בעלויכטען.

מיט זיין קליין מעסערל האָט פּיער גיליאַם אַדורכגעשטאָכען די טאַפּעטען.

איצט האָט ער שוין געקאָנט נישט בלויז אונטערהערען, נאָך אויך זעהן אַ גרויסען טייל פון דער בעט.

אַזוי אַנ׳ערך אַרום צעהן אַ זייגער האָט ער דערהערט אַ גערויש פון אַ טיר, וואָס האָט זיך געעפענט.

גלייך דערנאָך האָט ער דערהערט רעדען אַ מאַנסבילשע שטים:

— דאָס איז לעכערליך... דיין שטענדיג פערדאַכטען, רייצט מיך אויף ביז גאָר, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס איך פיהל זיך אין גאָרנישט שולדיג, צווישען אונז גערעדט, וואָלט דאָך עס געווען שרעקליך קאָמיש, ווען איך מאַך זיך שפּילען די ראָליע פון אַ מין יוסף הצדיק, און איך מייד אויס די דאָזיגע פרוי! איך וואָלט זיך דאַן פשוט געהאַלטען פאַר אַ שטיק טיפּוש! נאָר דו זעהסט איך, דו ווילסט מיך דווקא מאַכען פאַר אַ זינדיגען מענשען, פאַרוואָרפענדיג מיר דעם קורצען שמועס, וואָס איך האָב מיט איהר געהאַט. דאָס, מיין טייערע, איז שוין אַ ביסעל צו־פיל!

(פאָרטזעצונג קומט).

העלענאוו — העלענאוו

זונטאג, דעם 22־טען יולי

זומער־פרעסע־רעדוטע

ספארט — אטראקציע — קינדער־פערוויילונגען — 3 ארקעסטערס — פאנטען־לאטעריע.

איינצעלהייטען אין די פראגראמען. — איינצעלהייטען אין די פראגראמען.

Dr. med. A. MAZUR

אויערן, נאז־ און האלז־קראנקהייטען, שטימע־ און שפראך־פעהלערן (שטאמלען א.ז.וו.)

האט זיך איבערציגען פון נארוטאוויטש 44

אויף וואסכאדניא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פעטריקאווער 46).

נעהמט אן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 3—5 נאכמ.

פראפ.פעראיין פון האנדעלס־און ביורא־אנגעשטעלטע

אין לאדז, אל. קאשטשושקי 21.

אכטונג, אנגעשטעלטע פון דער קאנפעקציע־בראנזשע!

היינט, מיטוואך, דעם 18. ד. ח. פינקטליך 8 א זייגער אוונד, ווערט אין פעראיינס־לאקאל פארקומען

א פערזאמלונג

פון דער סעקציע פון דער קאנפעקציע־בראנזשע.

אויף דער טאג ארדנונג — זעהר וויכטיגע פראגען.

אייער צאהלרייכע אנוועזענהייט איז אונבעדינגט נויטיג.

544 — די פערוואלטונג.

נייעס! פעלד־בעטען נייעס! מיט ספרענזשינעס

פון די נייעסטע ערפינדונגען מיט דער מארקע „Renoma" זאלט איהר אלע פאדערן.

הויפט־פערקויף אין דער טאפעציר־ווערקשטעל

5 J. JACHIMEK 5
STARY RYNEK

פאר די קוואליטעט — לאנגיעהריגע גאראנטיע!

א געהילף־פאטאגראף

צו אלע ארבייטען, ווי אויך א פריילין, אדער א יונגערמאן אויף פראקטיק, קענען זיך מעלדען

אין קונסט־פאטאגראפישען אנשטאלט

„PARISIEN", Brzezinska 69.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט־און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט	אויגען־קראנקהייטען	12½—1½
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע־קראנקה.	1—2
ד"ר בערנסאן	פרויען און געבורטס־הילף	3—4

פסיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי פאסען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־באשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאושען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג—וויזיטען אין שטאט.—אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא	צאהן־ארצט	10—1 3—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, מאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך מעטיג זונטאג.

מ. רובינשטיין עלטסטער פעלדשער

מיט לאנגיעהריגער פריוואט און שפיטאל־פראקטיק האט זיך בעזעצט אין לאדז פון 28־טען יוני 1928 אויף וואסכאדניא 57 און ערטיילט הילף אין אלע קראנקהייטס־פאלען איבער הויפט ביי האלז און נירען־שטיינער

וואָרנונג!

אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד־בעטען, מאך איך בעקאנט דאס ג' פובליקום, אז די

עכט־פאטענטירטע **בעטען** עכט־פאטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ־מארקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר זענען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.

— צו בעקומען איז אלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל־בעטען, אמעריקאנקעס,
נירעל־קינדער־בעטען, קינדער־וועגעלעך.
טיש־בעטען, קינדער־בענקעלעך
מעטער־מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיקע.

קאזעטקעס און טאפטשאנעס.

בעכ.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס אדער ברוין 17 זל.. פאלאווע בעטלעך 14 זל.

רעיעלע בעהאנדלונג. ✣ פאבריקס־פרייזען. ✣ זעמטליכע רעפעראטורן.

הורט! לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל!

אנאנסען אין נייעם פאלקסבלאט

האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—5 6—7
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין־פאלאק	אויגען־קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער־קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפירני	פרויען און געבורטס־הילף	11—1½ 5—6
ד"ר קאגנער	כירורגישע־קראנקהייט.	4-5 ווג. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינ. הערץ לונגען־קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראזיענטשיק	צאהן־ארצט	3—7
נ. ראזעס	צאהן־ארצט	9—2

צאהן־טונגדהאלונג, בעליישטונגען, קראנען, מאסטען א. א. א. בא דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט

הילונג און הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען־באשטראהלונג, פאר באשטראהלונג און דארכלייכטונגען, קווארץ־לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען, א קורס פאר שטאמלער; אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצטליך־קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מ. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונד

קוואליפיצירטע מאשין־שטיקערינס

ווערען זאפארט געזוכט אין דער וועש־פאבריק

W.Knap, Nawrot 36.

ס'ווערט געזוכט געזעלען צו האנדשוה

אויף גוטע בעדינגונגען און אויך לערן יונגלעך. — עקשטיין נאוואמיעסקא 7

א יונגערמאן,

בעקאנט אין דער טריקא־בראנזשע, ווערט פון שוין געזוכט

מ. שטיינבערג, נאוואמיעסקא 9, אין הויף.

ס'ווערט געזוכט א מאשינער

און א משוועקער צו קירזשנער־ארבייט

ביי זילבערשטיין, זאווישא 24.

589

Dr. med. Wolf Eychner

פרויען־קראנקהייטען און אקושעריע

זגערזשער 11 טעל. 84-72

נעהמט אן אין דער לעטשניצע פיעטריקאווער 294 פון 12—2 נאכמ. און דערהיים פון 6-8 אוו.

Dr. med. L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאזען־ און הארן־קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

נאכמיטאגס פון 4—7 און אוונט.

א מענש

אין אייזען־געשעפט דזשעלנא 1 ווערט געזוכט

Dr. med. BRAUN

פאלודניאווא 28. 28

טעלעפאן 40-26.

ספעציאל־ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מאנער־שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)

נעהמט אן פון 9 ביז 11 פריה, און פון 5—8 אוונט.

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. A.Szmirgeld

נערווען־ארצט

עלעקטריזאציע, ליכטבעהאנדלונג

Cegielniana 6, tel. 51-89

נאכמיטאגס פון 5—7 אוונט

מעדלעך

פון 15 ביז 17 יאהר, ווערען געברויכט אין דער קנאפ־פאבריק פעטריקאווער 167.

529

LEKARZ-DENTYSTA צאהן־ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-03

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע ציינער און מונד־קראנקהה. צאהן־ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אן פון 9—7 אוונד. ביליגע פרייזען.

אשרי אדם שומע לי!

לשקד על דלתותי יום־יום כי הולך בתום ילך בטח

און אז די דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען, זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און בעוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי

ביטעס קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט א־ פוילען, אפעלאציעס ציווילע און קארנע אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנדראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט־רזשאנדו און אלע פאליציי־בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות־אקטען

מיט אכטונג י. מאנעלא,

רעכט־קאנסולענט.

אנאנסען־פרייזען: פאר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . 4 . .
נאכ'ן טעקסט— 1 . . . . . . 15— . . . 7 . .
פאר א מיליטער־שורה: לויט דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג אין ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kastinogi
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 33.